

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' צו • ז - טז אד"ב

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון כו (אלף רכ"ד)

בקוויטל שיוגש לפני כ"ק מרן שליט"א בעת רצון הנשגב של פתיחת הארון ביום שביעי של פסח שבו נבקע הים, וכן בקוויטל שיוגש לאברכים ת"ח ויר"ש שילמדו לזכות השמות כל אותו הלילה שכיום יאיר. אחר תפילת ערבית יצא מרן שליט"א לקידוש לבנה. אחר ריקוד 'טובים מאורות' עברו כל הקהל לברכת א גוטן חודש.

יום חמישי פר' ויקרא י"א אד"ב - 'תענית אסתר מוקדם' בתפילת שחרית אמרו הסליחות לתענית אסתר, ואמר מרן שליט"א הסליחות בקול בכי נרגש ומעורר. אח"כ אמרו אבינו מלכנו. ונמשך התפילה למעלה משעתיים. בשעה 6.05 אחה"צ נכנס מרן שליט"א לתפילת מנחה בהיכל המתיבתא. לפני העמוד ניגש הרה"ג ר'

יום ראשון פר' ויקרא ז' אד"ב

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים לקודש פנימה, היה העסקן הר"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו מנהל מרכז 'שמחם', וסקר ממושכות את כל הפעילות למען שידוכים שנעשתה בתקופה האחרונה במרכז שמחם.

מרן שליט"א התעניין בפרטים ואיחל מברכות קדשו לברכה והצלחה, לשמחות ולסיעתא דשמיא, וכן העניק את ברכת הקודש לרגל תחילת המגבית של 'מעמדי הגאולה' שיתקיימו בשביעי של פסח הבעל"ט, כאשר כל אנ"ש יוקירו את המסירות נפש העצומה של 'שמחם' למען קידום השידוכים בחצר קדשנו, ויזכו לשאוב ממעייני הישועות, ע"י רישום בקוויטלעך המקודשים, כאשר בראש ובראשונה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו לזכות ולעילוי נשמת הרבני המופלג הנגיד החסיד המופרסם, שייף עייל שייף ונפיק גריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה, סמל ודוגמא לטוהר ואצילות המדות, איש תם וירא אלוקים, רחים ומוקיר רבנן ואיהי גופיה צורבא מרבנן, פזר נתן לאביונים, אוהב צדקה וחסד, אוד מוצל מאש, דבוק בכל לבו ונפשו במרנן רבוה"ק, ועמד לימין קדשם בהקמת וביסוס מפעלות הקודש ברחבי תבל במסירות ובנאמנות, מזקני ונכבדי עדתינו הק'.

הרה"ג מוה"ר משה דוד גוטמן ז"ל

ראש הקהל דקהילתינו הק' בירושלים

נלב"ע ביום כ"ד אדר ב' תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

נודב ע"י

מרת גוטמן תחי'

ובניו רבי הפעלים וכבירי המעש, תורה וגדולה מתאחדים על שולחנם, שמם הטוב הולך לפניהם,

מסורים בכל לב ונפש לכל קדשי בית חיינו, ה"ה

הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א

והרה"ג ר' ישראל נח גוטמן שליט"א

שב"ק פר' ויקרא - שבת זכור' ו' י"ג ב'

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. קבלת שבת - הרב יצחק נתן זילברמן שליט"א ר"מ בבית מדרשנו העתיק בעיה"ק צפת.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, מה ידידות - הרה"ח ר' בערל וינברגר מפעיה"ק.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הגה"ח רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ בביהמ"ד המרכזי פעיה"ק, שש ברכות (לחתן חיים שרגא פאביל נ"י ב"ר יוסף יהודה כץ גבאי בית מדרשנו ע"ש רביה"ק מקאלשיץ זי"ע בב"ב, עם בה"ר יצחק נתן זילברמן מצפת עיה"ק) - בירך כ"ק מרן שליט"א.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר משה דוד אייזנבך מפעיה"ק (בה"ר חיים רפאל משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, וחה"ר עזריאל רייכמן מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

יעקב עזרא ראטה שליט"א מנאמני בית מרן שליט"א. בעליות התכבדו, כהן - הדומו"צ הגאון רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א לוי - הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, מפטיר - מרן שליט"א, הגבה - הדומו"צ הגאון רבי יצחק שימון שליט"א, גלילה - הר"ר יעקב שמעון וינברגר מפעיה"ק.

לאחר קדושה בשעת חזרת הש"ץ הלך מרן שליט"א לבימת הקריאה, שם היה מונח כמה וכמה קופות צדקה עבור נתינת זכר למחצית השקל, והניח מרן שליט"א ב' פעמים ג' מטבעות של חצי שקל, עברו ועבור ב"ב. לאחר תפילת מנחה התפללו מעריב. אח"כ עלה מרן לביתו לאויספאסטין.

יום שישי פר' ויקרא י"ב אד"ב

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר שמואל פולק מפעיה"ק (ב"ר משה יהודה מפעיה"ק, וחה"ר אלעזר שימון מפעיה"ק).

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

ע"ג). והגם דהדברים הם מסתרי תורה מ"מ ד"ת נדרשין בדרך פרד"ס, והרשות ניתנה לבאר גם ע"ד דרוש ופטפוטי דאורייתא טבין אינון.

ואפ"ל בזה בדרך דרוש, דהנה בגמ' סוטה (דף ה' ע"א) א"ר חייא בר אשי אמר רב ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית וכו' אמר רבא בשמתא מאן דאית ביה ובשמתא מאן דלית ביה, א"ר נחמן ב"ר יצחק לא מינה ולא מקצתיה מי זותר דכתיב ביה תועבת ה' כל גבה לב, ובמק"א אמרנו לבאר פלוגתייהו עפ"מ שפרש"י בפר' בראשית עה"פ ויאמר אלוקים נעשה אדם וגו' (א, כו) דאע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן יעו"ש, והנה כלפי קוב"ה שאין קץ וחקר לגדולתו בוודאי לא יתכן כלל לשער בו ענוה במידת שמינית שבשמינית, שהרי גדול ה' ומהולל ללא קץ וגבול כלל, ורק באדם שהוא מוגבל ומעלתו במידה וקצבה אפשר לחשב שמינית שבשמינית לפי ערך מעלתו,

במדרש תנחומא פתח לה פיתחא להאי פרשתא ויקרא אל משה, ילמדנו רבינו העובר לפני התיבה וטעה ולא הזכיר ברכת המינים מנין שמחזירין אותו, כך שנו רבותינו העובר לפני התיבה וטעה בכל ברכות כולן אין מחזירין אותו, טעה בברכת המינים מחזירין אותו ואומרה בעל כרחו, ומפני מה מחזירין אותו חיישינן שמא מין הוא שאם יהא בו צד מינות קלל עצמו ועונין הקהל אמן, ותמוה שייכות השאלה לקראי דריש פרשתן.

בילקוט ראובני (אות ד') הראה הקב"ה למשה א' זעירא הוא סוד רבי עקיבא שכן אל"ף זעיר"א בגי' רבי עקיב"ה [נודע מ"ש בהקדמת האו"ז דכתיבת שם עקיבא הוא בה"א], נשתיירו אתוון ויקר ודרז"ל (סנהדרין דף ל"ח ע"ב) ולי מה יקרו רעיד א'ל זה רבי עקיבא. והוא ממגלה עמוקות בפרשתן (אופן ח') דאל"ף זעירא דויקרא כאילו נאמר ויקר, לרמוז על רבי עקיבא שדרשו עליו (במדב"ר יט, ו) מאה"כ וכל יקר ראתה עינו (איוב כח, י), וכן אל"ף זעיר"א בגימטריא רבי עקיב"ה. (וכ"ה במג"ע ואתחנן אופן

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

משא"כ כלפי האין סוף ב"ה דלא שייך בו גבול ותכלית ממילא דלא יצויר כלל ענין שמינית שבשמינית, וא"כ במה שהתורה מלמדנו מדת ענוה מהקב"ה ית', יש ללמוד מכך דאין שיעור למדת הענוה הרצויה, ואפי' מאחד שבשמונה שבשמינית צריך להימנע.

ואמנם במפ' הביאו עוד דמ"ש נעשה אדם ולא אעשה אדם, משום דנוח לו לאדם שלא נברא משנברא, ואמרו במדרש (ב"ר ג, ח) ויקרא אלקים לאור יום א"ר אלעזר לעולם אין הקב"ה מיוחד שמו על הרעה אלא על הטובה ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא אלקים לילה אין כתיב כאן אלא ולחושך קרא לילה (ועיין מד"ת תזריע סי' ט'), על כן לא נאמר אעשה אדם כדי שלא יתייחס שמו ית' לבריאת האדם, אלא נקט בלשון נעשה אדם, ולפי"ז לא בא הכתוב להורות ענוה, ואין להוכיח מכאן עומק דרגת הענוה.

נמצא לפי"ז דהך מילתא אם צריך שיהא בו אחד משמונה שבשמינית או דלא מיניה ולא מקצתיה, תליא בפלוגתת ב"ש וב"ה בעירובין (דף י"ג ע"ב) דהללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא, ובמפ' דב"ה דאינהו מסיטרא דחסד סברי נוח לו לאדם שנברא, וב"ש דהם מסיטרא דדינא סברי נוח לאדם שלא נברא, ועל כן לב"ה דנוח לו לאדם שנברא בהכרח דמ"ש נעשה אדם הוא להורות ענוה ומינה דאפי' אחד משמונה שבשמינית הרי"ז מגונה, משא"כ לב"ש דנוח לאדם שלא נברא י"ל דמהי"ט נאמר נעשה אדם ולא להורות ענוה, וא"כ שפיר ראוי למקצת גאות.

ע"פ הדברים האלה יבואר מ"ש בעירובין שם מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו וכו', ולכאו' תמוה וכי חשידי אבות העולם ב"ש ברמות רוחא ח"ו, אלא דב"ש סברי דבעינן עכ"פ אחד משמונה שבשמינית, ואילו ב"ה קסברי דלא מיניה ולא מקצתיה, וכאשר מצינו

במעשה דהלל בשבת (דף ל"א ע"א) שאף שנהגו בו מנהג בזיון לגנותו אתה הלל נשיא ישראל יה"ר שלא ירבו כמותך, מ"מ לא חש על כבודו כלל, כי ס"ל שא"צ כלל לנהוג בשררה, ועז"א דב"ה ענוותנין היו היינו שנמנעו מלהתגאות אפי' בשיעור שמינית שבשמינית, שוב הראוני דכ"ה בספה"ק ערבי נחל (פר' שלח דרוש ג') דבתו"ד כתב וז"ל, והנה ב"ש וב"ה כאמת כפי הנראה היו מחולקים בזה כדמצינו מחלוקת בש"ס חד אמר תלמיד חכם צריך לו קצת גאוה מעט מזעיר ומעטרא ליה כסאסאה לשבלתא, וחד אמר לא מינה ולא מקצתה, והכי נמי ב"ה היו ענוים עד תכלית הענוה, וב"ש נהגו קצת סלסול בעצמם כדיעה הב' עי"ש, וכאמור דב"ש וב"ה אזדו לטעמייהו במה שנחלקו אי נוח לאדם שנברא משלא נברא, ויומתק בזה דבגמ' עירובין שם הסמיכו הני מאמרים אהדדי, דאחר שאמרו מפני מה זכו ב"ה הביא הגמ' פלוגתת ב"ש וב"ה הנ"ל, כי הני תרי שייכי אהדדי, ודו"ק.

נודע מ"ש הרה"ק הר"ר שמעלקא זי"ע (פתיחה במילי דאגדתא בהקדמה לסמיכת משה, והובא בחדושי הר"ש על הש"ס, עירובין דף י"ג) כביאור מ"ד בגמ' (ברכות דף י"ז ע"א) מרגלא בפומיה דרבא תכלית חכמה תשובה ומעש"ט שלא יהא אדם קורא ושונה וכו' באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין שנא' (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם, לעושים לא נאמר אלא לעושיהם, לעושים לשמה ולא לעושים שלא לשמה, וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא. דלכאו' צריך לבאר דנהי דגדול העושה לשמה מהלומד שלא לשמה אבל מנ"ל דנוח לו שלא נברא, ומה שייך הא דשלא לשמה לענין בריאת האדם.

וביאר הרה"ק מהר"ש עפי"ד המהרש"א (סוף מכות) במ"ש הגמ' בעירובין שם דנימנו וגמרו דנוח לו לאדם שלא נברא משנברא, דהיינו שמנו את

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הבה"ג דהא אונס רחמנא פטריה בכ"מ, ותו קשה דבמהרי"ל כתב דמיידי כשלא תקעו במזיד אבל נתבטלה מחמת אונס לא יאונה לצדיק כל און, וביאר דמ"ש מריעין לה היינו ע"ד שאמר בחלמא בישא דעציבותיה מסתייה עי"ש באריכות, (ועיין בשו"ת דברי יציב לקוט"ס סי' נ"ט). והארכנו דנחלקו בכך קמאי.

וי"ל דאם אפי' כאשר לא קיים המצוה מ"מ הרצון ומחשבת המצוה משוי ליה כאילו קיים המצוה בפועל ממש, א"כ מכ"ש דכאשר קיים המצוה כראוי דיש לחשוב מחשבת המצוה למצוה בפני עצמה כמ"ש הרה"ק מהר"ש, ולכן יש למנות מנין המ"ע ב"פ רמ"ח וממילא דהו"ל נוח שנברא, אבל אי אין מחשבת המצוה נחשב כאילו עשהו ממש כי העיקר הוא המעשה בפועל, א"כ אין לחשוב המחשבה כמצוה בפנ"ע ונמצא דהו"ל הל"ת מרובין וקרוב יותר להפסד ונוח לו שלא נברא.

ובגמ' קידושין (דף מ' ע"ב) וכבר היו רבי טרפון וזקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד נשאלה שאלה זו בפניהם תלמוד גדול או מעשה גדול נענה ר"ט ואמר מעשה גדול נענה רבי עקיבא ואמר תלמוד גדול וכו' שהתלמוד מביא לידי מעשה. וכתב בעיר דוד (בית המלך חדר י"ג, אות רי"ט) וז"ל, דתלמוד גדול מן המעשה משום דכשלומד ומחשב בדעתו לעשות נתקיים שניהם הלימוד והמעשה, משום דמחשבה הקב"ה מצרפה למעשה, משא"כ בקיום המצוה במעשה אין בזה כי אם מעשה לחוד, מש"ה תלמוד גדול מן המעשה עכ"ד, ולפי"ד י"ל דבכך פליגי תנאי הנ"ל, דרבי עקיבא ס"ל דמחשבת המצוה הו"ל כמעשה ממש, לכן אמר דתלמוד גדול מן המעשה משום דאית בה תרווייהו הלימוד והמעשה, אבל רבי טרפון ס"ל דאין המחשבה משוי כאילו קיים המצוה בפועל, לכן כיון דאין הלימוד מחשיב כאילו עשה בפועל לכך קיום מעשה המצוה בפועל עדיף, ודו"ק.

וי"ל דרבי עקיבא אזיל לשיטתיה, דהנה בגמ' קידושין (דף פ"א ע"ב) אישה הפרם וה' יסלח לה, במה הכתוב מדבר באשה שנדרה בניזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה יין ומטמאה למתים, רבי עקיבא כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי, אמר ומה מי

המצוות וראו שהל"ת מרובין מהעשין, וא"כ הו"ל קרוב להפסד ורחוק מן השכר, על כן גמרו לומר דנוח לו שלא נברא עי"ש, ואמנם לפימ"ד חז"ל (קידושין דף מ' ע"א) דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה רעה אינו מצטרף, נמצא דבקיום מצוות עשה נחשב לו לאדם כעושה ב' מצוות כי המחשבה נחשב למצוה בנוסף למעשה המצוה, נמצא דהמ"ע הו"ל ב"פ רמ"ח, משא"כ לגבי הל"ת דלא נחשב רק המעשה, א"כ שוב הו"ל קרוב לשכר מלהפסד וממילא דנוח שנברא.

ועפי"ז פי' מאה"כ (בראשית ו, ה) וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, היינו שראה כי הרעות מצד העבירות מרובים על המצוות, וכ"ת דהרי מצד המחשבה המצוות מרובים, עז"א וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, שהרי כל מחשבתם אפי' בשעת קיום מצוה המה מחשבות פיגול, ובאשר לכך וינחם ה' כי עשה את האדם. וז"ש רבא דהעושה שלא לשמה וא"כ חסר לו מחשבת המצוה, וא"כ בקל עלול לבוא לידי הפסד יותר מן לשכר לכן בוודאי דנוח לו שלא נברא, והבן ודפח"ח, (ובחדושי הר"ש הנדמ"ח דף ל"ט ע"א ציין בהערה לכמה ספרים שהביאו דב"ז).

לפי"ז יומתק דרבא אזיל לשיטתיה, דאיהו אמר בסוטה שם בשמתא מאן דלית בה, והיינו דס"ל דצריך מעט גאוה בשיעור שמינית שבשמינית, דלא ס"ל דמ"ש נעשה אדם בא להורות ענוה, אלא משום דאין הקב"ה מייחד שמו על הרעה ונוח לו לאדם שלא נברא, כי הו"ל קרוב להפסד כמ"ש המהרש"א, על כן דרש דלולי שיעשה הדברים לשם פעלים במחשבת מצוה נוח לו שלא נברא, ודו"ק.

וי"ל דרב"ז תליא במה שהבאנו במק"א בהא דאחז"ל (ברכות דף ו' ע"א) אמר רב אשי חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, האם הו"ל כאילו עשה בפועל ממש, או דרק הו"ל במעלת העושה אבל סו"ס ל"ה כאילו עשה ממש, דבגמ' ר"ה (דף מ"ז ע"ב) וא"ר יצחק כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה מריעין לה בסופה וכו', ובתוס' הביאו מהלכות גדולות דלאו דמיקלע בשבתא אלא דאיתייליד אונסא, הרי דגם כשנמנע ע"י אונס לא נחשב כאילו עשה ממש, ועיין בטו"ז (סי' תקפ"ה סק"ו) שהקשה על

שנא' ויקר אלקים אל בלעם, ובכעה"ט איתא דאל"ף דויקרא זעירא כי משה בענוותנותו לא רצה לכתוב אלא ויקר, כאלו לא דיבר הקב"ה עמו אלא בחלום כדרך שנא' בבלעם דלא נראה לו השם אלא במקרה, וא"ל הקב"ה לכתוב גם האל"ף, ומשה מחמת רוב ענוה כתבה קטנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה, עכ"ד.

ולכאו' יש להפליא האיך נהג מרע"ה בענווה יתירה כ"כ לדמות עצמו מלכותו שזכה לעלות למרום להשפיל עצמו מרום מעלתו שזכה לעלות למרום להביא תורה לבני ישראל והכתוב מעיד עליו שבכל ביתו נאמן הוא, ואיך סבר להשוות עצמו לאותו רשע, והלא ענוה יתירה כ"כ ודאי הו"ל כפחיתות כבוד למטה משיעור שמינית שבשמינית, וע"כ דמרע"ה נקט כמ"ד לא מיניה ולא מקצתיה לפיכך המעיט עצמו כל כך עד שכתב על עצמו ויקר. וא"ש לפימ"ש האריה"ק (שער הפסוקים, בראשית סי' ד') דמרע"ה בחי' הלל ונרמו בר"ת מש"ה משה שת הלל, לכך סבר כהלל להתרחק אפי' משמינית שבשמינית.

לכך כאשר פתח הכתוב ויקרא באל"ף זעירא להורות דנהג בענוה יתירה אף לא בשיעור שמינית שבשמינית, רמז הכתוב דנהג כן בשיטת רבי עקיבא, דאיהו ס"ל דמחשבת המצוה הו"ל כאילו עשהו בפועל, דהרי מהי"ט ס"ל דתלמוד גדול ממעשה וכנ"ל, ולפי"ז שפיר הו"ל נוח שנברא משלא נברא דהרי כמ"ע אית בה תרתי המחשבה והמעשה [ואע"ג דגם מחשבת עבירה צריך כפרה, מ"מ בוודאי דאינו נחשב כעבירה ממש, דהרי לית מאן דפליג ע"ז דמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה להיות נחשב כאילו עשה העבירה בפועל], ועכצ"ל דמ"ש נעשה אדם הוא להורות ענוה, ומינה דלא מיניה ולא מקצתיה דאין ראוי לנהוג אפי' בשמין כלדהוא של גאות, וזה היה מדת מרע"ה, שהחזיק עצמו לשפל וגרוע מכל אדם עד שהשוה עצמו לבלעם, ולכך הגימטרי' של אל"ף זעיר"א הוא רבי עקיבא שבא לפרש ענין הא' זעירא, ודו"ק.

*

ויתכן עוד עד"ז באו"א, ובהקדם לבאר עוד פלוגתת ב"ש וב"ה אי נוח לו לאדם שנברא וכו',

שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר מלה אמרה תורה צריכה כפרה וסליחה, מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה, כיוצא בדבר אתה אומר, ולא ידע ואשם ונשא עונו, כשהיה רבי עקיבא מגיע לפסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוין לאכול שומן ועלה בידו חלב אמרה תורה ולא ידע ואשם ונשא עונו, מי שנתכוין לאכול חלב ועלה בידו חלב על אחת כמה וכמה.

וכתב בנזר הקודש (פר' ויחי, הו"ד בישמח משה פר' ויחי. וע"ע בית שמואל אחרון פר' פנחס. בן יהוידע קידושין שם), דמש"ה דייקא רבי עקיבא היה בוכה בפסוק זה, דהנה אי' בזו"ח (רות דף נ"א ע"א, שם איכה דף נ"ז ע"א) דעשרה הרוגי מלכות נתפסו בעון מכירת יוסף, ולכן נענש רבי עקיבא בעונש קשה יותר מכולם לפי שהיה גלגול שמעון (מג"ע פר' ואתחנן, אופן ע"ג) שהיה ראש המדברים בענין זה, והנה רבי עקיבא ידע זה שהוא יהיה נתפס בעון מכירת יוסף, ואי הווי אמרינן דנתכוין לבשר חזיר ועלה בידו בשר מלה פטור אין צריך כפרה משום דלא הווי רק מחשבה בעלמא, לא היה מקום להעניש את השבטים כי במעשה לא חטאו כלל, כי מהשם יצא הדבר להציל את פליטת ישראל, וגם אחז"ל (שבת דף פ"ט ע"ב) דראוי היה יעקב לירד בשלשלאות וכו', אלא דמ"מ חטאו במחשבה כמ"ש (בראשית ג, כ) ואתם חשבתם עלי לרעה והאלוקים חשבה לטובה להחיות עם רב, לכך דייקא רבי עקיבא כשהגיע ר"ע להאי קרא דמוכח דנענש על המחשבה, היה מצטער.

ועל כן כיון דס"ל לר"ע דמחשבת עבירה הו"ל פגם וצריך ע"ז כפרה, א"כ במחשבת מצוה דמדה טובה מרובה, נחשב כאילו קיים המצוה בפועל, ולכך אית ליה דתלמוד גדול מטעם האמור דכאשר עוסק בתורה וחושב דלו יבא לידו יקיים המצוה כהלכתה, בכך נחשב לו כאילו קיימה בפועל, ולכן יש בתלמוד תרתי לטיבותא כי מלבד מצוות ת"ת נחשב לו גם כאילו קיים המצוה בפועל.

והנה ברש"י ויקרא אל משה, לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה לשון חבה לשון שמלאכי השרת משתמשים בו וכו', אבל לנביאי האומות עכו"ם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה

ליה טובא בקראי, יומא חד שקל תרנגולא ואוקמיה בין כרעיה דערסא ועיין ביה סבר כי מטא ההיא שעתא אלטייה, כי מטא ההיא שעתא ניים אמר שמע מינה לאו אורח ארעא למעבד הכי ורחמיו על כל מעשיו כתיב וכו', ובתוס' אע"ג דהצדוקים מורידין ולא מעלין היינו בידי אדם אבל ביד"ש לאו אורח ארעא להענישם.

[וי"ל פ' כוונת התוס', דהנה במה שאמרו בגמ' 'כד מטא ההוא שעתא ניים', אין הכוונה לנמוס כפשוטו, אלא שנתגלה לו סתרי תורה במתיבתא דרקייעא והיה נראה כמתנמנם, ע"ד שהביא בתשו' חוות יאיר (סי' קנ"ב) מש"כ הרמ"ע בס' יונת אלם, דכל מקום שנאמר בגמ' שתק רב היה לו להשיב על פי הסוד עי"ש. וראה מש"כ הרה"ק ממונקטאש, (דברי תורה ח"ד אות קט"ז). לבאר בזה כי צדיקים מקבלין בשינתן סודות התורה וכו' עי"ש. ועד"ז יל"פ דאורו לריב"ל מן שמיא שאין ראוי לעשות ככה, דהאמנם אילו היה דן את אותו צדוקי ע"פ הדין המסור בארץ מתחת להיות מורידין ולא מעלין, כדין הוא עושה, אבל להמשיך עליו קללה מן השמים אין הדבר ראוי, משום שאם רוצה להשתמש בכח שמיימי, עדיף שיבקש עליו רחמי שמים שיתעורר בו רוח טהרה לשוב למוטב, כי השי"ת אינו חפץ במות הרשע כי בשובו מדרכו וחיה, לפיכך מן השמים מנעוהו מלקללו].

וכן מצינו עוד בגמ' ברכות שם (דף י' ע"א) הנהו בריוני דהוו בשבכותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי ר"מ רחמי עלויהו כי היכי דלימותו, אמרה ליה ברוריא דביתהו מאי דעתך משום דכתיב יתמו חטאים מי כתיב חוטאים חטאים כתיב, ועוד שפיל לסיפיה דקרא ורשעים עוד אינם כיון דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם, אלא בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה ורשעים עוד אינם, בעא רחמי עלויהו והדרו בתשובה.

הרי דיש מקום למנוע מלבקש בברכת המינים לקללם ולהאבידם, ויעויין ביערות דבש (דרוש א' בברכת ולמלשינים) שכתב ישים על לבו שיהיה נעקר מינות מישראל ושיהיו מאמינים וכו' עי"ש, כפי הנראה שנוהר בזה שלא לבקש על המינים בפרטיות אלא בכלליות על המינות שתיעקר מן העולם, והיינו דליהדרו בתשובה, (ובמק"א בשיעור

דהנה במ"ש המהרש"א דלכן נוח לו לאדם שלא נברא כי ע"י ריבוי הל"ת הו"ל קרוב להפסד, כתבו המפ"ו (עי' כסף נבחר סו"פ יתרו) דאע"פ שקרוב לבוא לידי חטא מ"מ הרי כבר הקדים השי"ת להכין דרך הצלה ע"י תשובה וחרטה ונסלח לכל עדת בני, ובפרט דע"י תשובה מאהבה זדונות נעשין לזכויות ונמצא דכיון דהכל מתהפך לזכויות שוב הו"ל נוח שנברא.

אלא דאכתי לשיטת הסוברים דלא מהני תשובה לג' עבירות חמורות, ודורשי רשומות נתנו סימן תשב אנוש עד דכ"א נוטריקין דם כפירה אישות (של"ה מסכת יומא פרק גר מצוה). ואחז"ל דרובן באבק לשון הרע (ב"ב קס"ה ע"א), ואיסור לשה"ר חמור כג' עבירות החמורות כדאמרינן בערכין (דף ט"ו ע"ב) וכמו"כ אחז"ל דהכועס נחשב כעובד ע"ז (עי' שבת דף ק"ה ע"ב), וכן גסות הרוח הרי הוא כע"ז וכג"ע כדאי' בסוטה (דף ד' ע"ב), וכן עוד עבירות חמורין כעבירות הללו, וא"כ שוב א"א לומר דע"י דמהני תשובה הוה נוח שנברא, ורק לדעת הסוברים דתשובה מהני גם על כל החטאים כולם ניחא.

וי"ל דבזה פליגי ב"ש וב"ה אי נוח לו שנברא, דב"ש דהיו בחי' מדה"ד ס"ל דלא מהני תשובה על עבירות החמורים לכן אמרו דנוח לו שלא נברא, משא"כ ב"ה שהמה בחי' החסד לדידהו מהני תשובה על הכל ושפיר נוח שנברא, דאע"ג דקרוב לחטוא מ"מ מהני תשובה, ודו"ק.

*

כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה בדרוש לפרשתן בשנת תשמ"ב (נדפס בדכ"ת גליון ער"ה, וביצי"פ) ביאר בשאלת המד"ת האם כשלא אמר ברכת המינים מחזירין אותו בעל כרחו, ותו"ד דהנה בגמ' (ברכות דף כ"ט ע"א) מבואר דאם טעה בברכת המינים מעלין אותו חיישינן שמא מין הוא, הרי דכה"ג שטעה בברכה זו מסלקין אותו מלהיות ש"ץ, דלא כהמד"ת דמחזירין אותו שיאמר בע"כ. ובירושלמי (ברכות פ"ה ה"ג) והובא בב"י (סי' קכ"ו) מתשו' הרשב"א (ח"א סי' ל"ה) משמע כדעת המדרש, וראוי לבאר במה פליגי.

וי"ל עפמ"ד בברכות (דף ז' ע"א) ההוא צדוקי דהוה בשבכותיה דרבי יהושע בן לוי הוה קא מצער

חורש"י האריך אאמו"ר וצללה"ה מזה טובא).

וי"ל דזהו שיטת הירושלמי והמד"ת, דלכן גם מי שלא אמר ברכת המינין אין לסלקו מיד מלהיות ש"ץ, דאע"פ שהשמיט לומר ברכות המינים עדיין אין בכך הוכחה לומר שהוא מין, דשמא מה שנמנע לאמרה משום דסבור שפי' הברכה הוא לקללם ולהאבידם, והוא סובר שאין ראוי אל לבקש עליהם שיחזרו בתשובה, ועל כן צריך לכופו שיחזור ויאמר כפי תיקון אנשי כנה"ג, ואולם כ"ז שייך רק אי נימא דאפי' על ע"ז ומינות מהני תשובה ושייך לומר שנתכוון שיחזרו בתשובה לכך לא אמרה, אבל אי נימא דלא מהני תשובה לע"ז לא שייך לבקש על המינים דליהדרו בתשובה דהרי אין להם תקנה, וכמ"ש (ע"ז דף י"א ע"א) כל הפורש ממינות מיית.

מעתה מבואר דבכך פליגי המד"ת והש"ס דילן אי בשכח ברכת המינין מחזירין או מסלקין, דהמד"ת ס"ל דמהני תשובה לע"ז ויש לתלות דמה שלא רצה לקללם משום דסבר דעדיף לבקש שישבו, כי גם אם באמת נתפס במינות עדיין יש לו תיקון ומהני בו חזרה, משא"כ גמ' דידן ס"ל דלא מהני תשובה על ע"ז וכל באיה לא ישובון, לכן מסלקין אותו מיד דלא שייך לתלות סיבת מניעת אמירתו בדבר אחר, עכתו"ד ועי"ש.

עפי"ז יל"פ הא דאי' בגמ' ברכות (דף כ"ח ע"ב), ת"ר שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה אמר להם ר"ג לחכמים כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת הצדוקים, עמד שמואל הקטן ותקנה, לשנה אחרת שכחה והשקיף בה שתיים ושלוש שעות ולא

העלוהו, אמאי לא העלוהו והאמר רב יהודה אמר רב טעה בכל הברכות כולן אין מעלין אותו בברכת הצדוקים מעלין אותו חיישינן שמא מין הוא שאני שמואל הקטן דאיהו תקנה וכו', עי"ש בגמ'.

וי"ל עוד ליישב הא דלא סלקוהו לשמואל הקטן, כיון דהא דחיישינן שמא מין הוא, משום דהצדוקין פירשו הכל כפשוטו של מקרא, ולכן כיון שנאמר נעשה אדם פוקרים לומר דישנם ב' רשויות עפ"ל, ואמנם שמואל הקטן אשר כשמו כן היה שנהג בעצמו בענוה יתירה מאוד, דס"ל דלא מיניה ולא מקצתיה ולכן כינוהו שמואל הקטן, והוא משום דפירש מ"ש נעשה אדם בא להורות ענוה, ועל כן לא היה צריך לחוש שמא מין הוא, והבן. וגם י"ל דדנוהו לפי שיטתו, דהיות וסבר דנעשה אדם להורות ענוה, וא"כ י"ל דנוח לו לאדם שנברא והטעם כי על הכל מועיל תשובה ואפי' לע"ז, לכן לשי' רשאי להחזירו.

מעתה יבואר מה שהסמך המד"ת שאלתו לכאן, דכיון דאמה"כ ויקרא באל"ף זעירא דמינה חזינן דמרע"ה נהג בענוה יתירה מאוד, ונקט כמ"ד דלא מיניה ולא מקצתיה, ואתיין מכך דמ"ש נעשה אדם הוא להורות ענוה, והיינו דאין לומר דמ"ש נעשה הוא משום דנוח לו לאדם שלא נברא משום דהוי קרוב להפסד, דזה אינו, דכיון דמהני תשובה על כל החטאים שוב הו"ל נוח שנברא, ולפי"ז י"ל דמה שלא אמר ברכת המינים משום דלא רצה לקללם כי יש להם תקנה בתשובה, ואינו בכלל מין, וא"כ אין ראוי לסלקו אלא להחזירו, לכן נתעורר לשאול כענין במעה בברכת המינין אם מחזירין אותו או מסלקין אותו, ודו"ק.

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשנה"ט ליל שב"ק העעל"ט

זכור את יום השבת לקדשו, וזה זכור להשמידו ולאבדו שנא' זכור את אשר עשה לך עמלק, וכבר נלאו חכמי לב לבאר מאמר סתום זה מה נתקשו ישראל לומר זה זכור וזה זכור וכו' וכי מדוע אי אפשר לקיים שניהם יחדיו, גם יל"ב מה תשובה השיכם משה על תמיהתם, והלא זה מפורש בפסוק ממש.

ונראה לבאר עפ"י מה דאיתא בספה"ק (ראה מאור ושמש, פר' תצוה, ד"ה ומשם בארה) דקליפת עמלק הוא

בפרקי דר"א (פרק מד) כשאמר משה (דברים כה, יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, אמרו לו ישראל, משה רבינו כתוב אחד אומר זכור את אשר עשה לך עמלק, וכתוב אחד אומר (שמות כ, ה) זכור את יום השבת לקדשו, האיך יתקיימו שניהם זה זכור וזה זכור, אמר להם משה לא דומה כוס של קונדיטין לכוס של חומץ זה כוס וזה כוס, זה זכור לשמור ולקדש את יום השבת שנא'

כראוי שאז אינו דוחק רגלי השכינה, וכיון שהקב"ה שוכן אתו עמו והוא אצלו בכל מצב ובכל עת, על כן לעולם יש לו תקווה להתחיל שוב לעבוד את ה', וכל מעשה טוב שלו מתקבל ברצון לפני אדון כל, ועל זה יהיה לו גאות דקדושה לאמר הן ראוי אני לבוא אל המלך כדי לעשות נחת רוח לפניו.

מי לנו גדול ממשה רבינו שהתורה העידה עליו שהיה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב, ג), ואם כן העידה עליו התורה הרי שבאמת היה שפל בעצמו וליבו נשבר ונדכה מעוצם שפלותו וממדריגתו הנמוכה עד שהחזיק עצמו לגרוע שבישראל, ומ"מ לא מצינו שרפו ידיו מעבודת ה', אלא אדרבה היה תמיד מתאמץ ומתחזק לשמוע דבר ה' וללמוד וללמדה לישראל, ולא היה שום סתירה בין ענוותנותו היתירה לבין עבודת ה' שלו, כל שכן שאר בני האדם שלא הגיעו למדריגת ענוותנותו של משה איש האלוקים, בוודאי שביכולתם להתאזר בגאות דקדושה ולא לעזוב מלעבוד את ה'.

על זה היא מלחמה לה' בעמלק מדור דור, שמצד אחד בא ומכניס גאווה פסולה, ומצד שני מרפה את ידינו מדברי תורה, ועל זה היה נלחם משה בעמלק והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות יז, יא), היינו מידת משה שהיה עניו מאד ועם כל זה היה משה עבד ה', כן ישראל היו מסתכלים כלפי מעלה דהיינו גאות דקדושה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים (ר"ה דף כ"ט ע"א), דהיינו ענווה ראויה, ואז וגבר ישראל על עמלק, אבל אם ח"ו יניח משה ידו ויכנס בנו ענווה פסולה או גאות אסורה וגבר עמלק ח"ו.

וזה היה קטרונו של המן הרשע נצר זדון מזרע עמלק שאמר (אסתר ג, ח) ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים, והם יודעים גודל שפלותם מרוב חטאיהם שלכן הם גלו בראש גולים בכל מדינות מלכותך, ודתייהם שונות מכל עם שיש בהם ענווה יתירה יותר משאר האומות, וכדאיתא ברש"י עה"פ (דברים ז, ז) כי אתם המעט מכל העמים, וענווה זו מביאתם לידי ואת דתי המלך אינם עושים שהם שוקעים בענווה פסולה לאמר מה לי עוד ולמצוות ה' הן ממילא לא אועיל מאומה בזה כי כבר לא נקראתי לבוא אל המלך, ועל זה יצא הקצף ודתי המן ניתנו בשושן.

להסית את האדם לגאווה והתנשאות, ולזה עמל"ק בגימטריא ר"ם, והיתה מלחמתו בישראל כדי להכניס בהם גאות והתנשאות לאמר אני ואפסי עוד. ולכן אין שמו ית"ש וכסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק (תנחומא תצא, יא) כיון שכל המתגאה בעוה"ז כאילו דוחק רגלי שכינה (ברכות דף מ"ג ע"ב), והקב"ה אומר אין אני והוא יכולין לדור בעולם. ולכן אמרו ישראל היש ה' בקרבנו אם אין (שמות יז, ז), כי בא עמלק להחדיר בליבם הרהורי גאות והתנשאות ובכך גרמו לסילוק השכינה מישראל. ועל כן צונו יוצרנו 'תמחה את זכר עמלק' (דברים כה, יט), כלומר שנמחה מאיתנו כל נקודה של התנשאות, שלא ישאר בנו לא מיניה ולא מקצתיה, ואז יהא שמו שלם וכסאו שלם.

ומ"מ כבר אמרו חז"ל (סוטה דף ה' ע"א) תלמיד חכם צריך שיהא בו שמונה שבשמינית, והרי לנו שאין למחות ולבטל לגמרי כל נקודה קטנה של גאות, וביארו בספה"ק שאותו שמונה שבשמינית הוא מה שנקרא 'גאות דקדושה', ע"ד מה שנאמר (דברי הימים ב יז, ו) ויגבה לבו בדרכי ה', שזה חובה לכל עובד ה' לבל ייתפס לענווה פסולה לומר הן יודע אני מיעוט ערכי וגודל שפלותי וכמה רחקתי מעבודת הבורא, ובודאי כבר אבד שבירי ובטלה תקוותי, ואין יותר הנאה באיזה מצווה שאעשה, והוא הולך ומרפה ידיו מתורה וממצוות, כי זאת היא ענווה פסולה אשר לא כן נחלת עבדי ה', כי גם זה עצת היצר לבטלו ולהסירו לגמרי מעבודת ה', וגם זה נמשך מעמלק אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו (דברים כה, יח), לומר הן נחשל אתה ומה יתן ומה יוסיף לך איזה מצווה שתעשה ומקררו מעבודת ה'.

ואדרבה יש לדעת שעם כל הענווה הנדרשת מן האדם מכל מקום צריך להזהר לבל יפול לזרועות הייאוש בענווה פסולה, אלא יאזור עצמו בגאות דקדושה לידע שבכל מצב יכול להשתנות לטובה ואין הוא כן חורין ליבטל מן התורה ומן המצוות, כי גם במצבו מצפה לו הבורא ב"ה שיעבדהו ויעסוק בתורתו ובמצוותיו. ועל זה אמר לנו ה"בוכ"ע (ויקרא טז, טז) כי אני ה' השוכן אתם בתוך טומאותם, ונודע מאמר הבעש"ט הק' זי"ע בזה (עי' בעש"ט עה"ת, פר' אחרי, אות ה-ו) שאפי' בעומק הטומאה נמצא עמו הקב"ה, והיינו דייקא כאשר הוא מתנהג בענוה

והלא נראה זה כישות מן הגאות וכיצד יתקיימו ב' מקראות הללו, ועל זה לימד משה שממנו יראו וכן יעשו שאין שום סתירה שהם נצטוו למחות כל גאות פסולה ששרשה בראשית גויים עמלק, אבל גם ענווה פסולה בא ממנו ולכן צריך להממו ולאבדו לבל ידבק בדינו מאומה מן עמלק לא גאות הפסולה ולא ענווה פסולה ולזכור את יום השבת ולשאוב משם גאות דקדושה, לדעת שאנו בני המלך ומצויינים אנו באות גדולה של מלכו של עולם ומקבל אותנו תמיד ברצון.

ולכן נקרא שם השבת שבת זכור כי הזכירה הראוייה היא בזכות השבת, כי עם כל זה שצריך לזכור למחות כל זכר של עמלק וגאוותו יש לזכור את אות השבת ולבל ניפול ברוחנו, ולדעת שאנו בנים למקום ואב אהב תמיד את בנו ואינו משליכו לעולם ואף משתעשע אתו גם אם הוא קצת מטונף, וכל מעשה קטן שעושה האדם משתעשע הבוכ"ע עם זה ומקבלו ברצון כאב שמבין כל מעשה קטן ואפילו רמיזה קלה של בנו, כי אנו ילדי שעשועיו של הבוכ"ע.

על זה היא השמחה הגדולה בפורים שניצלנו מקליפת המן ועמלק, וקבלנו התורה מאהבה כי אנו בנים למקום ואנו עושים בשמחה ובאהבה ולא כקמרוגו של המן, אלא ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר (אסתר ה, טז), שעסקו בתורה בשמחה ובאהבה, ויום זה מסוגל להתקבל באהבה וברצון כל איש יהודי שיקבל על עצמו להיות מתאזר בגאות דקדושה ולהיות מעבדי ה' ונחלתו, וימחה את זכר עמלק להיות כסאו שלם ושמו שלם, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה (עובדיה א, כא) בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה בעטיה של ענווה פסולה זו, ולכן היה אוסף את בני דורו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ללמדם שלא יתייאשו מעצמם, וכל מעשה טוב שלהם ואפילו קל שבקלין חשוב הוא מאוד לפני הבוכ"ע, והוא ית"ש מצפה לכל אחד ואחד, והוא יקבל תשובתם ומעשיהם הטובים ויגביהו ליבם בדרכי ה', ומזה תופר עצת המן וגזירתו. והנה חיזוק גדול לעניין זה נמצינו למדים ממצוות שבת קדש שנאמר (שמות לא, יג) כי אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה' מקדשכם, וברש"י שם אות גדולה היא בינינו שבחרתי בכם בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה, הרי שהשבת מעידה על זה שאנו בני מלך, ולכן מותר לנו להשתמש בשרביטו של מלך ביום מנוחתו (ראה ראש דוד להחיד"א, פר' מקץ; וראה בני יששכר, מאמרי השבתות, מאמר ט, אות ו), משא"כ שאר האומות שאם ישבות אחד מהם בשבת חייב מיתה (סנהדרין דף נ"ח ע"ב), כי לא נתנו לעובדי פסילים ובמנוחתו לא ישכנו ערלים כי אם לזרע יעקב אשר בם בחרת.

ולכן ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג, על שיש בדינו אות גדולה זו ולכן איסור גמור ליפול ליאוש לאמר הן אבדתי לגמרי, כי בזה הוא כופר במצוות השבת שהוא אות נצחי שהוא בחר בנו ואנו בחרנו בו והיא גדולתנו וחשיבותנו.

ועתה יתבארו לך דברי אגדה היטב כי על פניו נראין הדברים כסתירה כתוב אחד אומר זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' תמחה את זכר עמלק שיש להתרחק מקליפת עמלק שהוא ר"ם ולמחות כל נדנוד של גאות והתנשאות ולהיות מאד מאד שפל רוח, ומצד שני ציונו זכור את יום השבת לקדשו שנוכר את אות הגדולה שנתן לנו שבחרנו אליו,

יום שב"ק

שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' מנחם לוי ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד. ואמרו היוצרות ל'שבת זכור'. ב'והמזכירים' זימר מרן שליט"א כנהוג.

בהוצאת ס"ת הב' התכבד - הנדיב הרה"ח ר' הערשל רייך מב"ב. בעליות התכבדו, כהן - החתן חיים שרגא פייביל כץ נ"י, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, שלישי - הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק, רביעי - הרה"ח ר' שלמה אלחנן שליסל מב"ב, חמישי - הרה"ח ר' יונה מאיר טהלר

מרחובות, שישי - מרן שליט"א, [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות, להר"ר יעקב לוי מקרית צאנז טבריה (בה"ר יצחק אייזיק מפעיה"ק, וח"ר מרדכי שלמה גבירץ מפעיה"ק), להר"ר צבי פרידמן מפעיה"ק (ב"ר כתריאל מפעיה"ק, וחה"ג"ר מענדל שולדינר מפעיה"ק), להר"ר צבי אלימלך משי זהב מחיפה (ב"ר אהרן מביתרוחה"ג"ר ישכר דוב אליאס מפעיה"ק), ולהר"ר אברהם שימון מפעיה"ק (בהג"ר אלעזר מפעיה"ק, וח"ר משה גליק מפעיה"ק)], שביעי - הרה"ג ר' משה ארנפלד שליט"א מביתר, הרה"ח ר' אהרן בורד מירושלים, אחרון - הרה"ח ר' יוסף יהודה כץ גבאי בית מדרשנו

גליק מנהל בטאון צאנז, הגבה בס"ת הב' - הרה"ג ר' מנחם מענדל שולדינר שליט"א ר"מ בישיבה"ק, גלילה - הרה"ח ר' כתריאל פרידמן מפעיה"ק. אחר התפילה הכריזו על זמן תפילת מנחה כעשר דק' אחר זמן הדה"נ.

ע"ש רביה"ק מקאלשיץ זי"ע בב"ב, מפטיר ומוסף - הר"ר יעקב איתמר רייך מקרית צאנז טבריה (בן הג"ר בן ציון שליט"א, וח"ר משה טהלר מרחובות, - קריאת השם). הגבה בס"ת הא' - הרה"ג ר' אלעזר שימון שליט"א מפעיה"ק מח"ס פאר הבית, גלילה - הרה"ח ר' משה

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

אמר מהכא הופיע מהר פארן, מפארן הופיע (פי' הפקר והתיר) ממונם לישראל, וכתב בחי' הר"ן (סנהדרין דף נ"ז ע"א) דהך דהותר ממונם לישראל היינו דגזל עכו"ם מותר, עיי"ש (וזה שלא כפי' התוס' שם). מעתה דבשעת מתן תורה הופקר ממונם של אומות העולם והותרו לבני ישראל, ממילא דבוודאי בממון שתחת יד ישראל לית בה כלל סרך גזל.

ואולם בהמשך הגמ' שם א"ר יוסף עמד וימודד וגו' מה ראה ראה שבע מצוות שקיבלו עליהם בני נח ולא קיימום עמד והתירן להם איתגורי אתגר אם כן מצינו חוטא נשכר, אמר מר בריה דרבנא לומר שאפי' מקיימין אותן אין מקבלין עליהן שכר וכו', ומסיק בגמ' אין מקבלים עליהן שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה, דאמר ר"ח גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה. א"כ לדברי רבי יוסף לא אמרינן להא דהותר ממונן לישראל, והדק"ל מאין להם לבנ"י רכוש בעוה"ז.

אלא דמדברי הגמ' נמצא דדבר זה תליא בכך אם גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, דאי נימא דגדול המצווה ועושה שפיר י"ל כרבי יוסף דמה שנא' ראה ויתר גוים היינו דהתירן שלא יהיו רק כאינם מצווים ועושים, ולא להא דהתיר ממונם, אבל אם גדול שאינו מצווה ועושה ליכא למימר דנענשו להיות כמי שאינם מצווים ועושים שהרי גדול שאינו מצווה ועושה, ועכצ"ל כרב אבהו וכו' יוחנן דהתיר ממונם לישראל ומינה דגזל עכו"ם מותר, ודו"ק.

על פי זה יש לנעוץ סוף התורה לתחילתה, דאמר הכתוב בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ וגו', ובסיום התורה (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. ובבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר יא אות א) כתב שהד' מינים נרמזים בראשית התורה, ב"ת רבת"י בנימטריא אתרוג ערבה לולב הדס.

וברש"י ריש בראשית, אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם וכו',

בתוה"ק בפרשתן (ויקרא א, א) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם. במדרש רבה וכן במדרש תנחומא הסמיכו לכאן, רבי תנחום בר חנילאי פתח (תהלים קג, כ) ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו וכו', רב הונא בשם רבי אחא אומר, אלו ישראל, שהוא אומר גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, שהקדימו עשיה לשמיעה, וצ"ב השייכות לכאן.

ויש לכאן, דהנה ברש"י כתב 'אדם למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל'. ולכאורה צריך להבין, הלא אמרו חז"ל (תנא דבי אליהו זוטא, פרק יט) כשהיו יעקב ועשו במעי אמן אמר לו יעקב לעשו, עשו אחי שנים אנחנו לאבינו ושני עולמות יש לפנינו העוה"ז והעוה"ב, העוה"ז יש בו אכילה ושתייה משא ומתן וכו', אבל העוה"ב אינו כן בכל מדות הללו, רצונך טול אתה העוה"ז ואני אטול העוה"ב, מנין שכך הוא, שנאמר מכרה כיום את בכורתך לי (בראשית כה, לא) כשם שהיינו אומרים בבטן, באותה שעה נטל עשו בחלקו העוה"ז ונטל יעקב העוה"ב, ע"כ. אם כן נמצא שאין העולם הזה שייך כלל וכלל ליעקב כי אם לעשיו, מעתה הקרבנות שמביאים בני ישראל יש בהם חשש גזל.

וכבר הק' כן החיד"א בראש דוד (פר' תרומה) במאה"כ ויקחו לי תרומה ואי' במד"ת שם (אות יג) ולא מן הגזל, דכיון דכל רכוש העוה"ז נטל עשיו בחלקו תמורת העוה"ב שלחה יעקב, א"כ האיך היה בידם ליתן נדבת המשכן, הלא כל רכושם גזול בידם משל עשיו, עיי"ש.

ואולם יתכן לתרץ עפ"י מ' דדרשו חז"ל בב"ק (דף ל"ח ע"א) במאה"כ (חבוקק ג, ו) עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים, א"ר אבהו ראה שבע מצוות שקיבלו עליהם ב"נ כיון שלא קיימו עמד והתיר ממונן לישראל, ר' יוחנן

העולם ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם
וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.

וזה שנרמז דייקא כאן ענין ארבעת המינים,
שדרשו חז"ל (ויקרא כג, מ) ולקחתם לכם ולא מן הגזל,
ויוקשה הא אין העוה"ז שייך לבני ישראל, ומעתה
היאך יהיה להם כלל ד' מינים שלא מן הגזל, אכן
להאמור דמאחר ועמד הקב"ה והתיר ממונם
לישראל שוב אין כאן כל סרך גזל, והבן.

והנה יש לבאר למה הקדימו בני ישראל נעשה
לנשמע, וכבר לגלג ושאל האי צדוקי לרבא (שבת דף
פ"ח ע"א) עמא פויזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו.
וכתבו המפוי' (זכרון יצחק פר' לך אות ד') דהקדימו בני
ישראל נעשה לנשמע להורות דגדול מי שאינו מצווה
ועושה, והיינו דהעדיפו לעשות במרם יהיו מצווים
מפי הגבורה, ונקטו כסברת מ"ד דגדול שאינו מצווה
ועושה. וכע"ז כתב בעצי חיים (לשבועות, אות כ"ב),
דבאמירתם נעשה ונשמע בקשו לקבל התורה שלא
בתורת מצווים ועושים, יעו"ש.

מעתה מבואר דכיון דפתח הכתוב אדם כי יקריב
מכם וגו', ודרשו (ראה ויק"ר ב, ו) ולא מן הגזל, א"כ
יוקשה הא יעקב ועשיו חלקו בנחלת ב' עולמות, ואין
לבנ"י חלק בגשמיות העוה"ז והיאך יוכלו להיות כלל
בתורת הקרבנות, לכן הסמיכו חז"ל שהקדימו בני
ישראל נעשה לנשמע, משום דגדול שאינו מצווה
ועושה, וא"כ א"א לפרש מ"ש ראה ויתר גוים
דהתירן שיהיו כמי שאינו מצווה ועושה, דהא גדול
מי שאינו מצווה ועושה, וע"כ דפיה"כ הוא דהתיר
ממונם לישראל, וממילא דאין חשש גזל בקרבנות בני
ישראל, והבן.

ומה טעם פתח בכראשית משום כח מעשיו הגיד
לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות
העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות
שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה
היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה
להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. ולכאורה הא
גופא קשיא למה נטל הקב"ה את ארצם של הגוים
ונותנו לנו, ולהאמור הכוונה דמאחר דאומות העולם
לא קיימו שבע המצוות הותר ממונם לישראל וממילא
דגזל עכו"ם מותר, ועל כן ניתן לנו את הארץ, וכן
אמרו שם בב"ק ראה שבע מצות שנצטוו עליהן בני
נח ולא קיימום עמד והגלה אותם מעל אדמתם.

ובגמ' עבודה זרה (דף ב' ע"ב) דלעת"ל יאמרו
אוה"ע לפני הקב"ה, כלום כפית עלינו הר כגיגית
ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל דכתיב ויתיצבו
בתחתית ההר ואמר רב דימי בר חמא מלמד שכפה
הקב"ה הר כגיגית על ישראל וכו', מיד אומר להם
הקב"ה הראשונות ישמיעונו שנאמר וראשונות
ישמיעונו שבע מצות שקיבלתם היכן קיימתם וכו'
עי"ש, הרי דמשום דלא קיימו אוה"ע שבע המצוות
נדחו לגמרי מקבלת התורה.

וזהו שאמר הכתוב 'ולכל היד החזקה ולכל
המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל'
ופירש"י דקאי על מתן תורה, והיינו דמתן תורה
היתה ביד חזקה שכפה עליהם ההר כגיגית וכו', אבל
הגוים שלא קיימו שבע המצוות נדחו, ולכן הותר
רכושם לבני ישראל וכדין היגלם הקב"ה מארצם
ונתן הארץ ירושה לבני ישראל, וזה פתחה התורה
ואמרה בכראשית ברא וגו', ללמדנו שהקב"ה ברא

וח"הרב יוסף ישעי' דייטש מפעיה"ק).

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון -
הרה"ח ר' חיים אליעזר וינברגר מאלעד, דרור יקרא -
הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך משגיח בישיבה"ק
לצעירים דברי חיים פעיה"ק, שבת היום - הרב
עזריאל רייכמן מפעיה"ק.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

תקריבו את קרבנכם. הנה ויקרא נכתב באל"ף
זעירא, וכבר נאמרו בזה טעמים ורמזים לאלפים, ואף
אנו נענה חלקנו בזה.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - העסקן
הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין מנהל מוסדוה"ק
בחיפה, לוי - הרה"ח ר' בן ציון גרוס מפעיה"ק, שלישי
- הרה"ג ר' רבי יעקב גליק שליט"א מח"ס אכסוף
נועם שבת, גלילה - הרב בנש"ק שמואל מענדל
ברנשטיין מפעיה"ק (בן האדמו"ר מליטשיק שליט"א,

בתוה"ק בפרשתן (ויקרא א, א-ב) ויקרא אל משה
וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' וגו'

כ"כ. וביותר תגדל התמיהה במה שאמר לשמואל הקימותי דבר ה', היאך אחר שחטא המשיך לומר כך, אתמהה.

- ומרדכי ידע את כל אשר נעשה מעיקרא כי אף מגילת אסתר ניתנה למשה בסיני -

ובפשטות י"ל עפ"י מש"כ הישמח משה (פר' תרומה, ע"ד המדרש בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, אופן ה') בביאור הכתוב (אסתר ד, א) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, דהנה בעל הלכות גדולות מונה מצוות קריאת המגילה בתוך שאר המצוות שניתנו למשה מסיני, והרמב"ם (בספר המצוות בשורש הראשון) השיג עליו איך יתכן שתהא מצוות קריאת המגילה מסורה למשה מסיני, הרי כל מעשה אחשוורוש והמן היה רק לאחר שנים רבות, ובעת מתן תורה לא נודע עניינו כלל. אולם הרמב"ן כתב ליישב את שיטת בה"ג, על פי דברי הגמרא (מגילה דף ז' ע"א) שדרשו את הכתוב (שמות יז, יד) כתוב זאת זיכרון בספר וגו', כתוב זאת זה מה שכתוב כאן ובמשנה תורה וכו' בספר זה מה שכתוב במגילה, עיי"ש. הרי שהנאמר במגילה כבר נאמר למשה מסיני.

בזה פירש היפה מראה (ירושלמי מגילה פ"א ה"ה) את סיום הכתוב ושים באזני יהושע, שמשמעו שיאמר לו בלחיישה דרך סוד, ולכאוו' תמוה הלוא כל התורה כולה שבכתב ושבעל פה למד משה עם כל ישראל. אלא העניין הוא, דבאמת בימי מרדכי ואסתר היו בני ישראל צריכים לעשות תשובה גדולה, כמאמר חז"ל (מגילה דף י"ב ע"א) מפני מה נתחייבו ישראל שבאותו הדור כליה וכו', וכאשר באמת עשו בני אותו הדור תשובה גדולה ותיקנו מה שפגמו. והנה אם היה נגלה ונתפרסם מקודם נפילת המן הצר הצורך ותשועתם וכל המעשה מראש ועד סוף, בודאי מורא לא היה עולה על ראשם מגזירת המן, וממילא לא היה סיבה המביאם לעשות תשובה. לזה נסתר מהמון העם מצוות קריאת המגילה בשעת מתן תורה, ולא נמסר רק למשה לבדו, והוא מסרה ליהושע, וכן כל ראש הדור מסר זה בדרך סוד לראש הדור שלאחריו עד מרדכי, והיינו דכתיב כתוב זאת וגו' בספר מה שכתוב במגילה, ושים באזני יהושע, 'באזני' דייקא בדרך סוד, עכת"ד היפה מראה.

על פי דבריו ביאר הישמח משה את דבר הכתוב, ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, דהנה מרדכי שהוא

ברש"י לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה לשון חיבה וכו', אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהם בלשון ארעי וטומאה ויקר אלוקים אל בלעם (במדבר כג, ד).

עוד יל"ד בהני מקראי קודש מה שאמר 'מאהל מועד לאמר' ושוב 'דבר אל בני ישראל', גם במה שאמר 'כי יקריב מכם' כבר נדרש בזה הרבה, והתורה הק' כפטיש יפוצץ סלע.

נקדים מאמר הנביא (בהפטרות הפטרת שבת זכור) במעשה דשאל ואגג (שמואל א-טו) ויאמר שמואל אל שאל אותי שלח ה' למשחך למלך על עמו על ישראל ועתה שמע לקול דברי ה', כה אמר ה' צבאו"ת פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים, עתה לך והכיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמול עליו והמתה מאיש עד אשה מעולל ועד יונק משור ועד שה מגמל ועד חמור וגו', ויתפוש את אגג מלך עמלק חי ואת כל העם החרים לפי חרב, ויחמול שאל והעם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר וגו' ולא אבו החרים וכל המלאכה נמבזה ונמס אתה החרים, ויהי דבר ה' אל שמואל לאמר, נחמתי כי המלכתי את שאל למלך כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים ויחר לשמואל ויזעק אל ה' כל הלילה וגו', ויבא שמואל אל שאל ויאמר לו שאל ברוך אתה לה' הקימותי את דבר ה', ויאמר שמואל ומה קול הצאן הזה באזני וקול הבקר אשר אנכי שומע, ויאמר שאל מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח לה' אלוקיך ואת היותר החרמנו.

הנה ככל שמעיינים בפרשה זו הרי שהתמיהה מתעצמת ועולה, וכולו פלא והפלא ומשולל כל הבנה. דשמואל נביא ה' אומר לשאל כה אמר ה' צבאו"ת וגו' ולא תחמול עליו, והנה שאל מלך ישראל אשר עליו דרשו חז"ל (יומא דף כ"ב ע"ב) בן שנה שאל במלכו אמר ר"ה כבן שנה שלא טעם טעם חטא, ולר"ג שרצה לדרוש דהיה מלוכלך בטיט אחוואי ליה סווטא בחלמא (וברש"י מלאכי פחד מבהלים אותו), ועוד דרשו שם שאל באחת, והיינו שהיה זה החטא היחידי שחטא כלפי ה' אלוקים, והיינו שאין לנו כל קצה השגה במעלתו הנשגבה של שאל המלך אפי' באפס קצהו, ומעתה הוא תמוה היאך בא לידי כך להמרות את פי ה' אשר גילה ביד נביאו, והיאך בא לעבור לפי הנראה עוון פלילי גדול

היה אז ראש הדור, ונמסר לו בחשאי מראשי הדור שלפניו כל עניין גזירת המן הן הגזירה והן ההצלה, ולכן באמת כשלעצמו לא היה מתיירא מן הגזירה כלל, ומה שהרעיש כל כך, לא היה רק לנגד המון העם כדי שיעשו תשובה שלימה, וזהו ויקרע מרדכי את בגדיו ויצא ברחוב העיר ויזעק זעקה גדולה ומרה, שרק ברחוב העיר נגד ההמון זעק זעקה גדולה ומרה, כדי לעוררם בתשובה, עכ"ד הישמח משה, עיי"ש.

- הקמותי את דבר ה' - שתתקיים על ידי מגילת

אסתר -

שאל מלך ישראל - ראש הדור גם הוא היה מיוחד הסגולה שנתגלה לו כל מגילת אסתר כפי מה שניתנה למשה בסיני, וידע שיבוא המן, וכאשר דרשו חז"ל (חולין דף קל"ט ע"ב) המן מן התורה מנין, ויגזור הגזירה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, ואז יצעקו ויזעקו בני ישראל זעקה גדולה ומרה, עד שיחוס השי"ת על עמו ישראל ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים עד אשר ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. ואילו אם יהרוג את אגג ולא יחוס ויחמול עליו ולא תשאר לו שום שארית, היאך יבוא המן הרשע לגזור גזירות על ישראל עם קרובו, ואיך יתקיימו המקראות הכתובים במגילה שניתנה למשה מסיני.

על כן השיג שאל מלכא קדישא בדעתו כי בוודאי בציווי הבורא ית"ש טמונה כוונה נשגבה גבוה מע"ג גבוה, דאף כי מחה אמוחה את זכרו של עמלק הרשע, אולם כדי שיבוא המן הרשע צריך לחמול על אגג, כדי שזרע אגג יבוא להצר על בני ישראל, ואז תבוא ישועתן של ישראל.

זהו שענה שאל לאגג כששאלו אם קיים את דבר ה' 'הקמותי את דבר ה'', ואין הכוונה בפשטות שלא יזכר שם ושארית לעמלק, אלא כוונתו שהיה חפץ שיתקיימו דבר ה' ומגילת אסתר הכתובה בין הכתובים וניתנה למשה רבינו ע"ה בסיני יהיו נעשים ונזכרים, ואם ייהרג אגג הרי שלא יתקיימו המקראות הללו, על כן בזה עצמו שחמלתי על אגג בזה עצמו יתקיים דבר ה'.

אמנם הטעות בזה היתה כי כבר נאמר (קהלת ז, טז) אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר וגו', ולא יחכם ויצדק האדם הרבה, ורצון אבינו שבשמים צריך לקיים ולעשות בתמימות בלי חכמה יתירה,

ועל האדם לקיים בעצמו הכתוב (דברים יח, יג) תמים תהיה עם ה' אלוקיך, ואם ידאג היאך יתקיימו הכתובים במגילת אסתר, הלא הרבה דרכים למקום, ולא לנו הדאגה לראות היאך יתקיימו, אלא אדרבה לעשות רצונו כאשר נצטוונו, וזהו ע"ד הידוע שאין הבחירה והידיעה סותרים זה את זה, ועל כן אל לו לאדם לילך בגדולות ובנפלאות ממנו. וכעין הנודע מספרים הקדושים (עשרה מאמרות מאמר חקור דין פרק ג אות ט, אור החיים ויקרא יט, כו) שאדם הראשון היה צריך לאכול מפרי עץ הדעת רק שהקדים לאכול קודם הזמן. וכן אמר פעם רביה"ק מרנא הדברי חיים מצאנז זי"ע בדברי קדשו ליושבי בית מדרשו (ראה שפע חיים חידושים ופולולים לט"ו בשבט, דרוש צ"ה). והיינו שידע כי צריך הוא לאכול, אלא מאחר ולא קיבל בתמימות דברי הבורא ב"ה, על כן בא כל הקלקול, ואף שידע שהחטא צריך לבוא בגזירת עליון וא"א שיתקיים התורה לולי כן, וע"ד דברי הגמ' (ע"ד דף ה' ע"א) פר' נחלאות ויבמות איך יתקיימו, מ"מ במופלא ממך אל תדרוש.

*

- לכל ישראל יש אות בתוה"ק שאינו נמחק -

ובעומק הענין אפ"ל עוד, ויבוא דברינו בקוצר אמרי"ם, דהנה איתא בחז"ל (סנהדרין דף צ"ו ע"ב) מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק. וכבר נאמרו בזה כמה וכמה רמזים ועניינים, וכגון שעל ידי מה שקידש המן שם שמים ברבים על כן זכה למה שזכה שילמדו בניו תורה (גיטין דף נ"ו ע"ב), ועוד כהנה רבות.

ולענייננו אפ"ל, דהנה אמרו חז"ל (ב"ב דף ט"ז ע"א) ביקש איוב להפוך הקערה על פיה, ולפטור את כל העולם מן הדין (וברש"י מדינו של הקב"ה לומר שאנוסין הן ע"י הקב"ה שברא יצה"ר), אמר לפניו רבש"ע בראת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת גן עדן בראת גיהנם, בראת צדיקים בראת רשעים וכו'. ובמהרש"א שם ביאר באריכות שאיוב כפר בזה שרצה לומר שאין לאדם בחירה, כי הגם שגילו לנו חז"ל כי יראת שמים הוא ביד הבוחר לטוב או לרע, אולם איוב כפר בזאת וטען שכן הוא סדר בריאתו ויצירתו של האדם וממילא הוא כמוכרח לעשות כן מצד עצמו, ואין באפשרות יד האדם להשתנות ממה שנברא, ומי שסר מהדרך הרי זה מחמת טבע נפשו ואין לו שום תיקון ועצה, עכת"ד המהרש"א.

המובאים ומוזכרים בתנ"ך המה נשמות גבוהות, ואף שבעיני בני אדם לזר יחשב כשרואים שלומדים בפשטות דברי התנ"ך, ונראה שחטאו בחטאים ועוונות וכביכול היו אנשים שפלים, - וגלל כן לא הוה ניחא ללמוד אצלינו נ"ך בשופי, כיון שיש המדמים שהחטאים המוזכרים המה כפירושים בפשטות, - וודאי שלא כנים הדברים, אלא היו אנשים מורמים מעם, וחטאם היה בפגם דק מן הדק, ומ"מ במקום גדולתם שם אתה מוצא עוונתם, כי דקדק עמהם השי"ת בכחוט השערה.

דוגמא אחת לכן הוא מבני עלי שאמרו חז"ל (שבת דף נ"ה ע"ב) א"ר שמואל בר נחמני כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה, שנאמר ושם שני בני עלי חפני ופנחס כהנים לה', סבר לה כרב דאמר רב פנחס לא חטא, מקיש חפני לפנחס מה פנחס לא חטא אף חפני לא חטא, אלא מה אני מקיים אשר ישכבון את הנשים (שמואל א ב, כב), מתוך ששהו את קניניהן שלא הלכו אצל בעליהן מעלה עליהן הכתוב כאילו שכבום, עי"ש כל הענין. וכך היו כל העוונות דקות מן הדקות, ומ"מ לפי ערך נשמותיהם גבוה מע"ג גבוה נחשב להם כפגם, ולכן מוזכרים כאילו חטאו בגדולות ממש, אולם המקראות יוצאים לגמרי מידי פשוטם. וכעין מש"כ בערבי נחל (פר' פנחס) עה"פ (במדבר כה, יד) ושם איש ישראל המוכה וגו', יעו"ש, והיינו כי כל שם הכתוב בתנ"ך בוודאי הוא נשמה גבוהה, ולולי זאת לא היה נזכר שמו.

וביותר איתא מהאריה"ק שאפי' לבן הארמי שביקש לעקור את הכל גם הוא זכה לתיקון לנשמתו, כי בתוכו היו ניצוצי קדושה גדולים עד מאוד, ובתחילה היה מגולגל בבלעם בן בעור וכדאיתא בתיוב"ע עה"כ (במדבר לא, ח) ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב, שכאשר רדף פנחס אחר בלעם להרגו אמר לו הלא אנת הוא לבן ארמאה וכו' עיי"ש, וקצת היה לו תיקון על ידי הריגתו בחרב, ושוב נתגלגל נשמת לבן בנשמת נבל (עי' סדר הדורות חלק א' ב"א פ"ח בשם עשרה מאמרות דף קז) ורמוז בפסוק (ויקרא יג, יג) כולו הפך לב"ן טהור הוא, שאז בא על תיקונו בשלימות, ויש שכתבו (ראה שער הגלגולים, הקדמה ל"ו) שנתגלגל עוד בנשמת חוצפית המתורגמן מעשרה הרוגי מלכות.

וכהנה רבות נשמות שמחוץ טפליהם טמאים, אכן בתוכם היה בהם ניצוצי קדושה שהיו צריכים

אכן מאי אהדריה ליה חבריה לאיוב 'בראת יצר הרע בראת תורה תבלין', ובביאור תשובה זו היאך יש בה לסתום פי טענותיו אפ"ל, דהנה איתא מהקדמונים (ראה מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפ"ו) דישראל נומריקון יש שישים ריבוא אותיות לתורה, והיינו שכל נשמות ישראל מקור שורש מחצבתם ויסודם המה מאותיות התורה הק', וכדאיתא בזה"ק (ח"ג, פר' אמור, דף ע"ג ע"ב) קוב"ה ואורייתא וישראל חד, וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, שעל ידי כן נאחו הוא בדביקות בהשי"ת, עד שגם ישראל המה אחד יחד עם שמו ותורתו, וכלשון הרב בעל התניא זי"ע (פרק ב) הוא ודעתו וחכמתו אחד, כי בתוככי נשמתו מתחבר האיש הישראלי בקדושת האות בתורה השייכת לשמו, ולאור זה זוכה לדביקות בכורא ב"ה, כנודע הענין באריכות.

ואשר על כן אין איש מישראל שיפול ממש עד עמקי שאול בלי תקומה למפלתו, וכנודע מש"כ האור החיים הק' (פר' ואתחנן) עה"פ (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, עפ"י מה דקיי"ל (רמב"ם פ"ו מיסוה"ת) דכל הנטפל לה' מלפניו מותר למחקו, כגון לה' וכדו', וכל הנטפל לה' מלאחריו כמו כ' של אלקיך, או 'כס' של אלקיכם, הרי הם כשאר השמות ואינם נמחקים שהם מקדשים, והוא מה שנתכוין לומר להם במאמר הדבקים בה', פי' ולפי ששם המיוחד שם הוי"ה ב"ה אין אות נדבכת ונסמכת לו מלאחריו אלא מלפניו כגון לה' בה' וכו', ואותיות אלו אין בהם קדושה וא"כ תהיה דביקות של ישראל בהקב"ה בדרך זה שאין ה' מקדשם, לזה גמר אומר אלקיכם פי' שהדביקות שלכם הוא כאותיות הנטפלים להשם מלאחריו שהם קדושים כשאר אותיות ה', עכל"ק, עיי"ש עוד.

כל יהודי באשר הוא יש לו שורש וענף מאות אחת מאותיות התורה הק', וכיון דקדושת התורה ואור התורה היא נצחית לעולם ועד, הרי שאף אם לפעמים יחטא האדם ויקלקל ויתלכך בזהמת החטא, מ"מ אין שמו נמחק לגמרי, וכאשר ישוב אל השי"ת יתקדש האות כבתחילה.

- כל שם שנכתב בתנ"ך אף הרשעים טמון בו ניצוץ קדוש -

שמעתי כמה פעמים תחת השיחים מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שאיתא בספה"ק שכל השמות

שלא היה להם כל תקומה, היו טמונים וגנוזים ניצוצי קדושה שלכסוף זכו לבוא אל התיקון השלם. ולזה אמרו חז"ל (מגילה דף י"ד ע"א) גדולה הסרת טבעת וכו' שהסרת טבעת החזירתן למוטב, וברש"י שגזרו עליהן תעניות לתשובה, כדכתיב (אסתר ד, ג) צום ובכי ומספד שק ואפר יוצע לרבים, ואילו היה המן רשע כל כך בלא שום ניצוץ קדוש בתוכו הרי שבוודאי לא היה לו הזכיה להחזיר את כל בני ישראל בתשובה שלימה, ובהכרח שכל כח זה הוא רק בגין אותו ניצוץ קדוש.

- הקימותי את דבר ה' להוציא מאנג הניצוצי קדושה -

שאל מלך ישראל בדעתו בחכמתו ובנבואתו ידע וצפה בפנימיותם וראה את כל הניצוצי קדושה הטמונים באנג מזרע עמלק ועשיו הרשע, אשר לעתיד לבוא יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו (עובדיה א, כא), ומתוך הר עשיו עצמו יבוא 'היתה לה' המלוכה', כיון שיתעלו ויחזרו כל הניצוצי קדושה הטמונים בהם, ואז יקויים היעוד של (צפניה ג, ט) ואהפוך את כל העמים שפה ברורה, ואין זה סותר כלל למה שנאמר (עובדיה א, יח) ולא יהיה שריד לבית עשיו, דמשמע שיאבדו לגמרי, כי כבר פירשו בספה"ק דאה"נ שבית עשיו לא יהיה לו שריד אולם הניצוצות הק' הטמונים בגוויה אותם יוציאו לאורה ויחזרו הכל לצד הקדושה.

ולזה באותה העת ביקש שאול להחיש קץ הישועה שיהיה התיקון השלם ולזה ביקש להוציא מאנג שהוא מזרעו של עשיו הניצוצות הק' ולהחזירו למוטב, שעל ידי כן יהיה התיקון השלם כפי שיהיה לעתיד לבוא, ולזה חם וחמל על העולם להחיש עת פדיון.

- מחלוקת שאול ודוד אם להחיש הישועה לישראל -

יראתי בפצותי שיה, הנה נודע במחלוקת הידועה שנחלקו הצדיקים קדושי עליון בתקופת המלחמה הגדולה בין רוסיא לצרפת, שהרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע רצה בנצחוננו של הקיסר נפוליון מצרפת גם אם על ידי זה יתגברו הצרות וחבלי משיח, ואמר בלשון קדשו, שילכו מראווא ועד לעמבערג שקועים עד הארכובה בדם ישראל ובלבד שתבוא הגאולה עכדה"ק, והיינו שרצה להחיש את הגאולה השלימה ע"י התגברות מדת הדין. ולעומתו

לתקן, ועל כן נכתבו בתורה הק', והניצוץ הקדוש שבהם צריכים להחזיר למקור שורש מחצבתם. והנה איתא בחז"ל 'עתיד חזיר להטהר', ואף כי רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי אדר, מאמר ז, אות ב) אמר שלא נודע מקומה, מ"מ כבר הובא דברי חז"ל הללו בהרבה מן הראשונים, הריטב"א (קידושין דף מ"ט ע"ב בשם בעלי אגדה) בתורת המנחה לר' יעקב סקילי תלמיד הרשב"א (פר' ראה, דרשה ס"ט), ובשלה"ק (תולדות אדם בית דוד, אות קמ"א), ועוד. וביארו בספה"ק דחזיר קאי על עשיו הרשע שעליו נאמר (תהלים פו, ד) יכרסמנה חזיר מיער (ראה ב"ר סה, א; ועי' רשב"ם פסחים דף קי"ח ע"ב ד"ה בין הקנים דחזיר זו אדום), וזהו שעתיד חזיר היינו עשיו הוא אדום להטהר לעתיד לבוא ויבוא על תיקונו בשלימות. כשזה היה המחלוקת בין יעקב לעשיו, כי יעקב ביקש להחיש את הקץ ותיכף ומיד להחזיר ולהביא את עשיו הרשע על תיקונו ולהוציא ממנו כל הניצוצות הקדושים הטמונים בו, וכאשר מצינו בחז"ל (ראה ב"ר פד, יא) שביקש יעקב שתהיה תחית המתים בימיו. ואף במעי אמו כבר נחלק עם עשיו בענין זה, ובוה גם נלחם עם שרו של עשיו. ובוה נבין גם מה ש'ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו' (בראשית כה, כח) רצ"ל שראה והכיר בו הניצוצי קדושה הטמונים בו, וראה כי אינו רשע סתם.

כמו כן לבן הארמי ובלעם הרשע לולי שהיה בהם ניצוץ קדוש לא היו זוכים שיתגלה עליהם הבורא ב"ה, ללבן בגלעד, ולבלעם במדבר אשר ויקר אלוקים אל בלעם, כי מאין יבוא לרשע נביאות גדולה כזו אשר טובא גניז בגוויה, ובהכרח הוא שכל זאת אינו אלא בגין אותם ניצוצי קודש גבוהים ורמים שהיו טמונים בהם עד שאין לנו השגה בהם כלל. ועל כן נמי זכו לכסוף לבוא אל תיקונם בהמשך הדורות. גם המן האנגי מזרע עמלק שריד לבית עשיו לאחר מפתנו אשר פור המן נהפך לפורנו, עכ"פ זכה ובני בניו ילמדו תורה בבני ברק, כיון שאחרי ככלות הכל זכה לבוא אל תיקונו ויצאו מאתו הניצוצות הק', וכאמור כי בוודאי אין לנו עסק בעניינים אלו והנסתרות לה' אלוקינו, כי רק צדיקים נשגבים כדוגמת האריה"ק וגוריו הק' המה היו רואים פנימיות הנשמות וסדרי ביאתם לעולם, והמה ראו וידעו איה טמונים ניצוצי קדושה ורמזו לנו הרמזים שגם באותם הנשמות שבעומק הקליפות, שנראה

אחת נדחת מבני ישראל עם קרובו, ושלא יפול הנופל לגמרי, והקב"ה חישב את הקץ לאחר שיחזרו כל בני ישראל למקור שורשם.

ועפ"י אפ"ל דזהו דאהדריה ליה חבריה לאיוב, שאחר שטען שאין ביכולת האדם להשתנות, וכאשר נברא כן יהיה הצדיקים והרשעים כיצירתם, ושוב אין כל טרוניא כנגד הבריות, אמרו לו חבריו בראת יצר הרע בראתו תורה תבלין, והרמו הענין האמור שלכל אחד ואחד מישראל ישנו אות ושורש וענף בתורה הק', וממילא מאחר ולכל אחד ישנו אות בתורה הק' בוודאי לא ימחק ולא יאבד עדי עד, שאילו כן הרי שיפסל ספר התורה, ואלא בהכרח הוא שכל אחד ואחד יכול תמיד בכל עת לבוא ולהכנס לפנים מהיכל המלך, אף אם רח"ל ימות בלא תשובה הרי שמסבב כל הסיבות יסבב אם בגלגול זה או בגלגול אחר עד שלבסוף יזכה לתיקון השלם. כי זאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא ב"ה, ולא יתכן שימחק אות מספר התורה, וממילא גם מי שנפל רח"ל מדחי אל דחי יוכל תמיד לעלות מחיל אל חיל ולשוב להיות כבריה חדשה וכקמץ שנולד.

- לכל אחד מישראל ישנו תקוה ואחרית -

זהו שמלמדנו התורה הק' ברמו ויקר"א באל"ף זעירא, לרמו שגם אם האדם נמצא בכחי' ויקר' אשר בו נתגלה הבורא ב"ה לנביא אומות העולם בלעם בן בעור גם שם יש אל"ף קטן, הרמו לניצוץ קדוש מאלופו של עולם אין סוף ב"ה וב"ש אחד יחיד ומיוחד, וגם במקום המינופת בבלעם היה ניצוץ קדוש שהיה צריך לבוא אל תיקונו, וסוכ"ס היה לו תיקון כנוצר לעיל ע"י חוצפית המתורגמן, - והרבה עניינים יש בזה שא"א לפורטם ברבים, - ועכ"פ מזה ילמד וישכיל האדם שאם על בלעם נאמר כך, הרי כל מי שהוא מזרע אברהם יצחק ויעקב על אחת כמה וכמה בן בנו של ק"ו, וכל נשמות ישראל אשר כולם מושרשים בטוב מזרע אברהם יצחק ויעקב האוחזים ודבקים בדביקות בבורא ית"ש בוודאי לא יפלו וירדו שחת.

ולזה דייקא קרא ה' בהוראה זו לדורות עולם מאהל מועד, ובזוה"ק (פרשתן, דף ד' ע"ב) אוהל מועד דעתיד לאתמשכנא בחוביהן דישראל, כאשר מפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, ומכל מקום לאמר ידרוש ויאמר לפניהם כי דבר אל בני

הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע וכן הרה"ק מראפשיץ זי"ע סברו דהגאולה צריכה להיות מתוך רחמים ואף אם יתאחר הזמן, והרה"ק מראפשיץ אמר, לשליש ולרביע לא שמענו, אם רק יחסר שלישי או רביע של יהודי אין רצוננו לשמוע ממלך המשיח עכדה"ק, והדברים ידועים באריכות, (וראה שפ"ח ירח האיתנים ח"א, שיעור חומש רש"י פר' נצבים וילך).

ועפ"י אפשר לבאר דזה שורש מחלוקת שאול המלך ודוד המלך, דהנה שאול המלך ע"ה ביקש להחיש את הגאולה למען יוכלו להוציא כל הניצוצי קדושה הטמונים בזרע אנג, ועל ידי שיוציא בלעם מפיהם, על ידי כן יהיה תיקון העולם בעגלא ובזמן קריב. לעומתו דוד מלכא משיחא ביקש שיזכו כל בני ישראל לבוא אל תיקונם, וחפץ להשפיע עליהם רוח טהרה ורוח תשובה ולהשיב לב בנים אל אבותם, וכדאמרו חז"ל (ע"ז דף ה' ע"א) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה ליחיד, והיינו בכל דור ודור עד ביאת משיח בן דוד שכל אחד מישראל יזכה לשוב לתיקונו השלם (וראה לכ"ק מרן זי"ע בביאור מחלוקת מרדכי ואסתר ער"ו, ברעד"ר פר' ויגש תשל"ב; וע"ע שפע חיים, רעד"ר ח"א, פרשת לך, מאמר א, אות ז; רעד"ר ח"ד, פר' ויקהל, מאמר ב, אות ו; רעד"ר ח"ה, פר' ויקרא, מאמר ג, אות ו-ז).

עכ"פ צפה שאול וראה ברוח קדשו כל אותם ניצוצי קדוש הטמונים באנג, ועל כן ביקש שלא יתגלגלו הרבה כל כך, ולזה לקח את אנג לחמול על הניצוצות הקדושים הללו, וביקש להחזירם למוטב. ולכן ויאמר שאול אל שמואל הקימותי את דבר ה', רצ"ל על ידי זה גופא שחמלתי על אנג להוציא הניצוצות הקדושים הטמונים בו מתוך עומק הקליפות, - וכאמור דלולי שהיה בהם ניצוה"ק לא היו זוכים להזכר שמם בתורה הק' - על ידי זה ממש יהיה תקומה לדבר ה', כי הלא אמרו חז"ל (תנחומא תצא, יא) אין שמו ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ועל ידי מה שנחיש את הישועה בהוצאת ושאיבת כל אותם הניצוה"ק הרי שימחה זרעו תחילה ובכך יהיה תקומה לבית ישראל שיוחש ויוקרב להם עת הגאולה (וראה בכע"ז בפרי צדיק, פורים, אות ב).

ואמנם פגמו של שאול היה כי הנהגת הבורא ב"ה בפשטות הוא שלא כדרך הרה"ק מרימינוב, אלא בדרך מרחם על הבריות, וחפץ שלא ידח אפי' נשמה

ועל כן קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם עולה של תשובה, ולמדו ממה שחמל שאול המלך על אגג כי היה צריך לצאת ממנו המן הרשע אשר היו ממונים בו ניצוצי קדושה שהיו צריכים לתקנם, עד כי בני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ומזה למדו בני א"ל חי ונשאו קל וחומר בעצמם לבל יפלו חלילה לזרועות היאוש והעצבות, והבינו שלכל אחד ואחד ישנו אחרית ותקוה, ובוודאי לא ישארו מאחורי הגדר והפרגוד.

ולזה ימי הפורים לא נבטלים ונשאר פורים יומא דשאל כדאיתא בספה"ק, כי שאול המלך כאמור בעבודתו רמו והורה שיש לכל אחד ואחד ניצוץ קדוש, [והגם שכאמור ביקש שאול להוציא כל הניצוצות הק' ולהחיש עת הגאולה והתיקון השלם, אכן כאמור הנהגת השי"ת שיתנהל הכל לאטו עד שתשלם המלאכה של הוצאת הניצוצות הק', שיוכל כל אחד ואחד לשוב אל השי"ת בשלימות].

על זה יסד הפייטן ואמר 'שושנת יעקב' אשר יעקב שלימא כבר חפץ להוציא כל הניצוצי הקדושה שהיו ממונים בעשיו הרשע, ואם בעשיו הרשע היו ניצוצות קדושים אם כן על אחת כמה וכמה אנו מזרע ישראל עבדו יש בנו ניצוץ קדוש, ועל כן יש לנו להתחזק במאוד מאוד ו'צהלה' ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי, כי כשראו את אותו הנם ועל ידי המן הרשע נתעוררו לשוב בתשובה, מאחר והיו בו ניצוצי קדושה, והרי שמזה הבינו אשר 'תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור', ותמיד שערי תשובה פתוחים לפניהם לשוב אל השי"ת החנון ומרבה לסלוח.

הנה קרב עת קץ ורואים כי קרובה ישועתנו לבוא, ולזה בקל יותר להוציא הניצוצי קדושה, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', דאף בבלעם הרשע נאמר 'ויקר' אלוקים אל בלעם, והיינו לפי שהיו בו ניצוצי קדושה, ועל כן זכה לבוא אל תיקונו השלם, ואם כן כל שכן שלא יאבד שום נפש מישראל לרדת שחת, אלא איש בל יעדר וכל אחד אשר בשם ישראל יכונה יזכה לחזור למוטב ולבוא אל תיקונו השלם.

יעזור השי"ת, וכאשר שמענו כן עוד נחזה, גלוי וידוע לפני הבורא ב"ה כי קשה לשמוח כיום הפורים ולשוב אל השי"ת כאשר יהודים מזרע ישראל שרויים בצרה ובשביה, ומודאגים ומפחדים עד מאוד, ובכל יום נשמעים בשורות ושמעות רעות,

ישראל אשר יש שישים ריבוא אותיות לתורה, וכשם שבלעם הרשע זכה לבוא אל תיקונו, ק"ו בן בנו של ק"ו בני ישראל עם קרובו, אשר לא רק שטמון בהם ניצוץ אחד קדוש, אלא כולם משורש הטוב, ולכל אחד ואחד ישנו אות שלימה בתורה, בוודאי בל יתייאשו כי יש להם אחרית ותקוה, ואפי' לאחר שיתמשכן בית המקדש בעוונותיהם ידעו כי לא יפלו עד עמקי שאול, ואיך שלא יהיה כשיחפצו יוכלו לשוב אל ה' אלוקיהם המיטיב ומרבה לסלוח.

ואמרת אליהם אדם כי יקריב מב"ם רומז לאותיות כ"ם שהוא מהאותיות שלאחר השם שאינם נמחקים ונתפסים בקדושת השם, ומזה יתעורר לבב האדם כי לא יפול לעד, אלא אפי' מן הבהמה שנפל ובא לבחי' בהמה באשר נמשל כבהמה נדמה, מכל מקום צונו ויצרנו תקריבו את קרבנכ"ם, ומאחר שנטפלים הם לקדושת ה' לא יפלו וירדו שחת, אלא תמיד יוכלו לשוב אל מקור ושורש מחצבתם. וזהו ענין הקרבנות המרמזים על עבודת התשובה שיזכה האדם לשוב אל קונו וצורו ולתקן כל מעלליו.

- פורים כפורים להורות על כח התשובה -

עפי"ז יש ליתן טעם למנהג ישראל להתחפש ולשנות המלבושים בימי הפורים (ראה רמ"א סי' תרצ"ו, סעי' ח'), ולהנ"ל י"ל דבא לרמז שאף שמבחוץ נראה האדם כחוטא המושרש בחטאו, מכל מקום 'אל תראוני שאני שחרחורת' (שיר השירים א, ו), כי אין זה רק כלפי חוץ, ואמנם באמת בפנימיות הלב מראהו נאה, כי בפנימיות נשמות ישראל טמון אך טוב ונשמה ישראלית קדושה וגבוהה, ולזה בכל פעם יהיה להם תקומה לנפילתם.

ולזה רמזו בספה"ק (תיקו"ז, תיקון כא, דף ג"ז ע"ב) פורים כפורים, כי עצם היום מכפר על כל אחד כיום הכיפורים, והענין בזה, כי בהאי יומא דפוריא בא האדם להכרה ואמונה זו כי יש תקוה ואחרית לנפילתו, ובכח הניצוץ האלוקי אשר בו יוכל לשוב אל השי"ת, כי אם המן הרשע היה בו ניצוץ קדוש כ"ש וק"ו לבני ישראל. ועל כן בפורים כל הפושט יד נותנים לו (שו"ע או"ח סימן תרצד, סעי' ג), הפושט יד רומז על תשובה, וכדאמרו חז"ל (פסחים דף ק"ט ע"א) ידו של הקב"ה פרוסה מתחת כנפי השכינה לקבל בעלי תשובה, וכשפושט ידו בתשובה נותנים לו האפשרות לשוב בתשובה ובתיובתא סגני.

כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו.
 כן יעזרנו ה' אלוקינו אשר גם הוא מקיים מצוות
 התורה כנודע ממדרשי חז"ל (ראה תנחומא נשא, כט;
 פסקת"ר ג, א) שאומר השי"ת אף אני מקיים מצוות
 זקנים, ובוודאי מצוות היום שהוא מדברי קבלה ג"כ
 מקיימם, ויקיים עמנו השי"ת מצוות משלוח מנות איש
 לרעהו, איש זה הקב"ה כנודע מזוה"ק (ראה פרשת נח,
 ח"א דף ס' ע"א) רעהו רומז על בני ישראל, כנודע (ראה
 שמו"ר כו, א) ברמז הפסוק (תהלים קכ"ח) למען אחי
 ורעי, ויתן לכל אחד ואחד משאלות לבו, והרופא
 לשבורי לב ומחבש לעצבותם ירפא ויחבוש לכבות
 נשברים, ויתן לכל אחד ואחד כל המצטרך ברוחניות
 ובגשמיות בגוף ובנפש, בני חיי ומזוני רויחי, רפואות
 וישועות, ובכל בתי ישראל ישרור האורה והשמחה,
 ונוכה לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.
 ובקשתינו מהשי"ת שיעזור שכבר יהיה א פרייליכן
 פורים. והעיקר לבקש ובפרט בימים אלו על כלל
 ישראל, כי כאמור לכל אחד מהם ישנו ניצוץ קדוש,
 ויזכה לבוא אל תיקונו, ואף שגם ביניהם ישנם
 נשמות מהערב רב שנתערבבו בין זרע היהודים,
 ולהם אין שום מקור ושורש, מכל מקום כל מי שהוא
 מבני ישראל יערה עליו השי"ת רוח תשובה ורוח
 טהרה ממרום, השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו
 כקדם (איכה ה, כא), ויקויים הכתוב (איוב כ, טו) חיל
 בלע ויוקיאנו ומבטנו יורשנו א"ל, להוציא מעומק
 הקליפות והזוהמא כל הניצוצי קדושה הטמונים
 בהם, שכבר באמת יהיה יתגדל ויתקדש שמיה רבא,
 והיתה לה' המלוכה בלי הסתר פנים כלל, ויכירו
 וידעו כל יושבי תבל כי לה' המלוכה, וידע כל פעול

מוצש"ק ליל פורים

אחר התורה זמרו 'שושנת יעקב' כנהוג. ברכהמ"ז
 סיימו בשעה 8.15.

בשעה 9.25 נכנס מרן שליט"א לתפילת ערבית.
 לפני העמוד התפלל הרה"ג ר' אברהם שלמה זלמן
 היילפרין שליט"א מפעיה"ק. לאחר שמו"ע אמרו
 קדיש תתקבל (ראה שו"ת דברי יציב, או"ח ח"ב, ס' רמה).
 לאחר שמו"ע נתעטף מרן שליט"א בטלית שאולה,
 ועלה לעבר בימת הקריאה.

הגבאים פשטו המגילה כאיגרת, מרן שליט"א אמר
 הג' ברכות בהתלהבות, והחל לקרוא המגילה
 בנעימות ובהתעוררות קודש. הפסוק 'להיות כל איש
 שורר בביתו (א, כב) קרא מרן שליט"א כנהוג בשין
 שמאלית ובשין ימנית, בפסוקים דלהלן קרא מרן כפי
 נוסח הקרי והכתיב: להשמיד להרוג - ולהרוג
 ולאבד (ח, יא), ואיש לא עמד בפניהם - לפניהם (ט, יב),
 ולאחר הפסוק ויאמר המלך תלוהו עליו זמרו הקהל
 כנהוג, ונמשך קריאת המגילה עד השעה 10.45,
 והמתין מרן שליט"א עד שיגללו את המגילה ואמר
 הברכה שלאחריה ואשר הניא.

מרן שליט"א החל לזמר 'שושנת יעקב' (בניגון האיטי
 העתיק שהיה מושר בחצר קדשנו), כשמרן שליט"א מעודד
 את השירה בידי הק' בהתלהבות גדולה, וחזר מרן
 שליט"א למקומו ואמרו ויהי נועם ואתה קדוש, וקדיש
 תתקבל (ראה שו"ת דברי יציב שם), עלינו. אחר התפילה
 איחל לכל הקהל א גוט'ן פורים, ועלה לביתו להבדלה.

בשעה 11.50 נכנס מרן שליט"א לעריכת השולחן
 הטהור של ליל פורים שנערך בהיכל הגדול. ופצחו
 חבר המשוררים והקהל בשירה אדירה לכבוד היום

במשך זמן רב.

מרן שליט"א שתה לחיים ונטל ידיו לסעודה. בעת
 הסעודה הביאו דגים, מרק עם קרעפלעך, ושתה מרן
 שליט"א לחיים על כוס י"ן, והוסיפו להביא בשר
 וקרויט, וקומפוט.

במשך השוה"ט זמרו המשוררים והקהל הרבה
 ניגוני שמחה לכבוד היום בליווי כלי שיר, והקהל פיזז
 ורקד בחדוה לקול צלילי הזמר, כאשר מרן שליט"א
 מעודד השירה כל העת, והשמחה גאתה לאין שיעור,
 כך במשך זמן רב. ולא זימרו הזמירות למוצאי שבת.
 במהלך השוה"ט עלה הרה"ג ר' אלעזר שוורץ
 שליט"א מבני ברק לומר פרפראות ודברי בדחנות
 לכבוד היום.

בברכהמ"ז על הכוס נתכבד הדומו"צ הגאון רבי
 יצחק שמואל שכטר שליט"א מח"ס ישיב יצחק, שבע
 ברכות (לחתן שרגא נ"י ב"ר יוסף יהודה כץ מב"ב, עם בה"ר
 יצחק נתן זילברמן מעיה"ק צפת), בירך מרן שליט"א,
 ונמשך השוה"ט עד השעה 12.45.

יום ראשון י"ד אדר 'פורים דפרזים'

באור בוקר התמלא היכל המתיבתא בקהל גדול
 של צעירי חמד בחורים ואברכים, אשר השכימו קום
 להגות ולהתמיד בתורה, ולומר כל ספר תהלים,
 כהכנה לקראת התפילה בצל מרן שליט"א, ביום גדול
 וקדוש זה.

בשעה 7.55 נכנס מרן שליט"א לתפילת שחרית
 בהיכל המתיבתא. מרן שליט"א ניגש לפני העמוד לכל
 התפילה כנהוג. התפילה היתה באריכות גדולה.

בברכת יוצר אור אמר מרן שליט"א גם הפיסקא
 'והתקין מאורות' וכו'. ברכת אהבה רבה ארכה זמן רב

בבכיות ודמעות שלישי.

כמו כן בתפילת הלחש נשמע קולו של מרן שליט"א מתחטא כבן לפני אביו בבכיות מרובות ודמעות שלישי. בחזרת הש"צ אמרו הקרוב"ץ.

בסיום חזרת הש"צ אמר מרן שליט"א חצי קדיש ולא אמרו 'אבינו מלכנו' וכן במנחה, ויצא מרן שליט"א לביתו להניח תפילין דר"ת.

אח"כ ניגש מרן שליט"א לפתיחת הארון, הבעל קורא היה הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' ישי לוינשטיין מגבאי בית מדרשנו בשכונת רמת אלחנן בב"ב, לוי - הרב משולם פייש לוי משגיח בישיבה"ק, שלישי - מרן שליט"א, הגבה - הרה"ח ר' שמואל ברגר מב"ב, גלילה - הר"ר דוב מרדכי שימון מב"ב, והחזירו הס"ת להיכל.

לאחר קריאת התורה הניח מרן שליט"א בשנית מטבעות זכר ל'מחצית השקל', עבורו ועבור בני המשפחה, כנהוג בשנים שחל פורים ביום ראשון (עי' שו"ת דברי יציב האו"ח, סי' רצג).

וניגש מרן שליט"א לקריאת המגילה (בשעה 10.10), ופשטו המגילה כאיגרת. קודם לכן הכריז הגבאי הר"ר שלמה הערש טויב שבברכת שהחיינו יכוונו לצאת את כל מצוות היום, מתנות לאביונים משלוח מנות, וסעודת פורים.

מרן שליט"א בירך ג' הברכות, וכל סדר הקריאה היה כדאמתמול. לאחר קריאת המגילה וברכת הרב את ריבנו זמרו כמה פעמים שושנת יעקב כשמרן שליט"א מעודד השירה בידי.

לאחמ"כ אמרו אשרי ובא לציון וכו', והמשיכו את סדר התפילה.

לאחר התפילה נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל בביתו נאוה קודש. בעודו מעוטר בטלית ותפילין, חילק מרן שליט"א בקבוק יין ומזונות למשלוח מנות לרבני אנ"ש, וליתומים ואלמנים מחצר קדשינו, ואמר לכל אחד 'משלוח מנות איש לרעהו'.

לאחר מכן מסר מרן שליט"א סכום נכבד עבור מתנות לאביונים לגבאי קופות הצדקה דאנ"ש המחלקים מתנות לאביונים בו ביום.

בשעה 12.05 לפנה"צ נפתחו הדלתות בפני הקהל, להכנס לקודש פנימה עם קוויטלעך, להתברך בהאי יומא רבה אשר ישועות בו מקיפות, להזכר בזכרון קדוש בדבר ישועה ורחמים ביום נעלה זה. קבלת הקהל נמשכה עד השעה 4.05 אחה"צ. [כשבשנה זו התקיימה קבלת הקהל בקליינע זאל שבביתו נאוה קודש, לרווחת קהל האלפים בליעה"ר].

בין הנכנסים היו משלחות מכ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א, כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א, כ"ק האדמו"ר מקרעטשניף שליט"א, אשר הגישו משלוח מנות מרבם [בשליחות הקודש של כ"ק מרן שליט"א הביאו גם לביתם משלוח מנות].

באמצע הגיש הר"ר יואל טוביאס יו"ר ארגון החבורות 'בחצרות החיים', לפני מרן שליט"א קוויטל מאת אנ"ש אשר תרמו מהונם למען ארגון החבורות, והאציל מרן מברכותיו לרוב לכל התורמים בשפע ברכה והצלחה.

כמו כן הגיש לפני מרן שליט"א את תכנית הלימודים של "שלושים יום קודם החג" בסדר מיוחד ללימוד הלכות פסח ובה כל הסימנים הנחוצים לכל או"א במשנה ברורה הלכות פסח, המחולקים ומסודרים לכל הימים עד ליום שביעי של פסח.

בשעה 5.45 נכנס מרן שליט"א לבית המדרש שבביתו נאוה קודש לתפילת מנחה. לפני העמוד ניגש הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, בקדיש שאחר חזרת הש"ץ זמרו מ'תתקבל'.

מעמד נורא הווד של השולחן הטהור ומשתה היין 'דביה מלכא בגילופין' ביום הפורים

בשעה 6.35 נכנס מרן שליט"א לעריכת השולחן הטהור בעת נעילת יום הגדול והקדוש בהיכל הגדול שהיה מלא באנ"ש שהגיעו מכל רחבי הארץ להתבסס ולהתעלות בהאי יומא רבה מהאי זיקוקין דנורא.

כל הקהל, ובראשם חבר המשוררים של חצר הקודש בליווי כלי זמר פתחו בשירה אדירה בניגון ליהודים היתה אורה וכו' ועוד ניגוני שמחה רבים לכבוד היום, כשמרן שליט"א מעודד את השירה בידי הק' משך זמן רב.

מרן שליט"א שתה לחיים על כוס יי"ש, ואיחל מברכות קדשו לכל הקהל. אחר כך נטל ידיו לסעודה לכבוד היום, ובצע על לחם משנה. והביאו דגים, ובירך בופה"ג ושתה לחיים על כוס יין, ושתה כל הכוס. והביאו מרק עם קרעפליך, בשר וקרויט כנהוג. לאחר הקרויט שתה מרן שליט"א עוד כוס יין ואיחל לחיים להקהל.

בעיצומו של השולחן הטהור, ניגש הר"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו, מנהל מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז לענייני שידוכים, והגיש בפני הקודש את הקוויטל של המצפים והמצפות לישועה בזיווג הגון. במשך כל השולחן הטהור, היה הקוויטל פתוח לנגד עיניו ומרן שליט"א אוחזו בידיים בדביקות עצומה ושפתותיו רחשו בתפילה ובדמעות למען ישועתם. מי יתן שכאשר שמענו כן עוד נחזה וימי הפורים האלו ישפיעו שפע ישועות, בימים ההם בזמן הזה, בזיווגים הגונים ובהקמת בתים נאמנים בישראל.

וניגנו הרבה ניגוני שמחה וכן ניגוני ערגה והתעוררות, וההתעוררות היתה גדולה ונשגבה, במקום גילה שם תהא רעדה, אי אפשר לתאר במילים את עבודת הקודש בהאי יומא רבא בכלל ובאי עידנא בפרט כשעיני הכל רואים היאך ליבם של ישראל רועה הנאמן אינו מסיר דאגתו מהמצב הקשה השורר בארצינו הקדושה מאז שמחת תורה. לאחמ"כ זימרו אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה (בניגון

שליט"א להשמיע מדברות קדשו לכבוד היום, ובתו"ד שילב כמה וכמה פנינים בעניני מגילת אסתר, ובעניני השעה, כשתוכן דברות הקודש רצוף אהבה במליצות יושר וזכות על בני ישראל, ובגנות הרשעים, ונביא כאן תוכן דברות הקודש:

שהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, מכוונים לי"ג מידות של רחמים, ומדת ק"ו מכוון נגד א"ל, ושלבן כאשר בקש משה א"ל נא רפא נא לה (במדבר יב, ג), אמר לו השי"ת שילמוד ק"ו ואביה ירק ירק וגו', שע"י הק"ו ימשיך מדת ק"ל, עי"ש.

וע"ז רמז הכתוב עוצו עצה ותופר דברו דבר, דבר היינו לשון קשה (ראה מכות דף י"א ע"א) ומורה על מדת הדין המקטרגים לעורר חובה על בני ישראל, אכן ולא יקום כי עמנו א"ל, ושם א"ל מכוון כאמור כנגד ק"ו, שיעשה השי"ת הק"ו אם לבן השפחה כך לבן הגבירה על אחת כמה וכמה, וממילא לא יועילו המסטינים מאומה בכל מה שמקטרגים ומעוררים עלינו חובה, ולא יוכלו להזיק מאומה לכל בני ישראל.

◆ בנמ' (מגילה דף ז' ע"א) שלחה להם אסתר לחכמים כתבוני לדורות וכו', עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה (שמות יז, יד) כתב זאת זכרון בספר וכו', בספר מה שכתוב במגילה וכו'. ויש להבין בקשתה של אסתר מה חפצה בזה, ומה נפק"מ בזה אם הוי מכתבי הקודש או בכלל תורה שבע"פ, והלא כדוגמת ימי החנוכה אשר הם רק מתקנת חז"ל, ואעפ"כ בני ישראל משמרים את ימי החנוכה עד סוף כל הדורות, כן נמי היה יכול להיות עם ימי הפורים.

והרהרתי היום לפרש בזה בפשטות, דהנה נודע דכל ענין שמועה אשר חוזרים ומשננים לאחרים דבר שמועה ששמעו מן הרב, הרי שיש לדייק בזה למוסרו ולאומרו באותו הלשון והסגנון ששמע זאת מפי הרב, וכדמצינו בחז"ל עדיות (פ"א מ"ג) שחייב האדם לומר בלשון רבו, יעו"ש. ואמנם דבר הנמסר בכתובים הרי שאף שיש בידינו מסורת הקריאה, מכל מקום כיון שאותיות התורה אינן מנוקדות, הרי שהרשות נתונה לכל אחד לקרות היאך שרוצה. ולזה בכל דור ודור ובכל זמן ובכל שנה יכולים לקרוא לפי המצב של בני אותו הדור, ובכל שנה ושנה מתעוררים ויורדים הארת קודש ניסים וישועות ושפע רחמים מלעילא יותר ויותר, ולא כדור הזה

העתיק 'איזהו מקומן'), כשמעיני הקודש זלגו דמעות כמים, והמשיכו בניגון 'מדת הרחמים עלינו התגלגלי וכו'. בהמשך כשזמרו 'כי אנו עמך' וכו', הלהיב מרן שליט"א הניגון ביותר. בעת שזמרו 'עוצו עצה ותופר' וכו', החל מרן

◆ נודע כבר מפי ספרים וסופרים שכל פרשת מרדכי ואסתר והמן, וכל ענין המגילה אינו ענין של מה בכך שהיה זה רק כאן בהאי עלמא, וכפי שכבר אמרו חז"ל (מגילה דף י"ג ע"ב) לית דידע לישנא בישא כהמן, ומלבד מה שקטרג המן בהאי עלמא, הרי שהוא היה גם המקטרג שלמעלה (ראה ריקאנטי, פר' ויצא, עה"פ ויהי כאשר ראה, בשם אגדה), ועורר בזה מדת הדין קשה על בני ישראל עד שיצאה הגזירה הקשה והמרה.

אכן כתיב (בראשית יז, יט) ויאמר אלוקים אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקימותי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו ולישמעאל שמעתוך הנה ברכתי אותו וכו' ונתתיו לגוי גדול, ואת בריתי אקים את יצחק, ודרשו חז"ל (כ"ר מז, ה והובא ברש"י), אמר ר' אבא מכאן למד ק"ו בן הגבירה מבן האמה, כתיב הנה ברכתי אותו והפריתי אותו והרביתי אותו זה ישמעאל וקל וחומר ואת בריתי אקים את יצחק, עכ"ל.

ויצאו מישמעאל שנים עשר נשיאים (בראשית יז, כ), והקב"ה צפה וראה כבר מאז מה שיצא מזרע ישמעאל, ולא זו בלבד, דאיתא עוד במדרש (תנחומא ויצא, ה) כיון שכלו המים מן החמת והיה ישמעאל מת בצמא מיד ותשלך את הילד תחת אחד השיחים וכו', מיד רמז הקב"ה למלאך להראות לה את הבאר, אמר אותו מלאך רבש"ע לרשע הזה שעתיד לקפח את העוברים ואת השבים אתה מעלה לו את הבאר, וברש"י בחומש (ד"ה כאשר הוא שם) הביא הלשון 'מי שעתיד זרעו להמית את בנך בצמא', והיינו שעתידים להמית את בני ישראל במיתות משונות ואכזריות אותו חפץ הקב"ה להציל, בתמיהה, א"ל הקב"ה מהו עכשיו לא צדיק הוא, איני דן את האדם אלא על שעה שעומד בה בדין לפני, לפיכך כתיב (בראשית כא, יז) כי שמע אלוקים אל קול הנער כאשר הוא שם. ובה גופא ידונו ק"ו בן הגבירה מבן השפחה, דאם לבן השפחה כך שהצילו הקב"ה הרי שעל אחת כמה וכמה בן הגבירה יהיה כן.

ונודע מש"כ רביה"ק מהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר יב, אות ד) דקבלה הוא מרבותינו

ליהדותם, אעפ"כ גם כנגדם גדלה והולכת האנטישמיות ושנאת ישראל. הגויים בני אומות העולם שונאים שנאת מות כל מי שבשם ישראל יכונה גם אם אין בו כל ריח ודוגמא של יהודים, ושנאת ישראל פורצת מהם תמיד בכל עת, וממילא הו"ל ישראל כדבר הניכר שאינו בטל אפי' ברוב.

ונמצא כי מגוף הקטרוג מזה עצמו צמחה ישועתנו, ולזה כיון שאמר המקטרג ישנו עם אחד אשר הוא מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך, ולפי"ז הרי שמן הדין כיון דאחר רבים להטות היו צריכין בני ישראל להשוות עצמם עם הגוים, ברם ראה נא כי ודתייהם שונות מכל עם, אביטה וראה היאך שופטים הגויים עצמם הדין לבני אומות העולם ולעומת כן לבני ישראל, היאך הם מתנהגים ומתנהלים עם מי מבני אומות העולם והיאך כלפי זרע ישראל, הלא ניכר בחוש שנאת ישראל והאנטישמיות בראש חוצות, משנאיך נשאו ראש (תהלים פג, ג), ושנאתם הוא כלפי כל אחד ואחד מישראל יהיה מי שיהיה, גם אותו יהודי שמדמה עצמו להיות כגויי הארצות, 'ודתייהם' עם בני ישראל הרי הוא 'שונות מכל עם', כי לבני ישראל יש אצלם הלכה אחרת, בעוד שאצל הגויים יתפייסו ויבינו ויסכימו בעדם, הרי שאצל בני ישראל ידונו באופן שונה בעליל. העולם כביכול היום יותר 'הומאני' וחסים ומרחמים שלא להרוג, ובחוקותיהם גם רוצחים ימש"ו אין להורגם, אכן כל זה הוא רק בנוגע לבני אומות העולם לא כן לבני ישראל בהם כל התנהגותם הוא שונה לגמרי.

וכאמור מאחר והם לכדם מודים כי ודתייהם שונות מכל עם, שוב אין המקטרג יכול לטעון ולומר כי בני ישראל הם המעט ומתבטלים ברוב, כי הלא ניכרים הם ואין בטלים ברוב. ונמצא כי מגוף דברי הקטרוג יצא מליצה ישרה גדולה על בני ישראל.

כבר לפני רבות בשנים ביאר פעם כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע הכתוב (משלי טו, ד) כל פעל ה' למענהו, וגם רשע להיום רעה, כל מה שיש בעולם נברא הכל כדי שיבוא מכך תיקון העולם לתקן עולם במלכות שד"י, ומפני מה סיבב הקב"ה הסיבות שיקימו את היו.אן. (האו"ם), והוא מאחר שהנביא אומר (ירמיה ל, יא) כי אעשה כלה בכל הגויים, כי אמונה פשוטה שיבוא משיח צדקנו ואז בכל העמים יעשו כלה, ומשמע מזה שכל הגויים יהיו חייבים

הדור שעבר, ואף בדור שעבר התרחשו בו ניסים ונשפעו אורות קדושים אחרים מהדורות הקודמים לו, כי בכל דור ודור צריכים וזקוקים בני ישראל לישועות אחרות.

ובאותה העת כשיצטרכו לישועה הרי יצטרכו לגשת להליץ יושר לפני מלך מלכי המלכים י"ה ריבון עלם ועלמאי, על כוונה זו ביקשה אסתר בתבוני לדורות, כי חפצה שיוכלו להמשיך האורות הקדושים מגם ימי הפורים לדורות עולם, וכיון שיהיה כל סיפור גם ההצלה בכתובים, הרי שבכל יוכלו להמשיך בכל דור ודור הקריאה כפי ערך מצב הדור, ולפעול על ידי כן כל מה שצריכים בכל דור ודור, והבן.

◆ במגילה קטרג המקטרג ואמר (אסתר ג, ח) ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתייהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שוה להניחם. ובפשטות אפ"ל דטענת המקטרג הוא כעין מה דאיתא במדרש (ויק"ר יד, ו) שאל מין אחד את ר' יהושע בן קרחה כתיב בתורתכם אחרי רבים להטות אנו מרובים מכם מפני מה אין אתם משוין עמנו בע"ז, עי"ש.

ואמנם פי הטומאה הכשילה עצמה, ועל ידי עצם הקטרוג יצא דינם של בני ישראל לזכות, דהנה בשו"ע (יו"ד סי' ק"ט ס"א) מבואר דביטול לא שייך רק היכא שהמיעוט נתערב ואינו ניכר, אבל אם ניכר המיעוט אינו בטל ברוב, ומקור הדבר בתוס' חולין (דף צ"ה ע"א ד"ה ספיקו), וכן בתוס' מנחות (דף כ"ב ע"ב ד"ה ורבי יהודה, ובכמ"ק), וכ"כ הרשב"א (שבת דף כ"ט ע"א ד"ה כי אדליק, וכן בביצה דף ד' ע"ב ד"ה והא), הר"ן (סוכה דף ה' ע"א מדפי הרי"ף ד"ה וגרסי'). ואף דבר שכעת אינו ניכר בתערובתו, ומ"מ יכולים להפרידו או למיקם על חלק האיסור, הו"ל כדבר הניכר שאינו בטל (ראה שו"ע יור"ד סימן ק"ב ס"ג; פרי חדש סימן ק"ט סק"ז) ואכהמל"ב.

ומעתה הגם שאכן לפי האמת הגויים הם הרוב, אך חזו נא דבר פלא והפלא, כי אצל אומות העולם שנאתם לעם ישראל הוא לא רק כלפי אלו היראים והשלמים החובשים שמטריימל לראשם ובעקישטע עטויה לגופם, והם מסובכים ברחובות עיר עם זקן ופיאות אשר ראו כל עמי הארץ כי יהודים המה, אלא אפי' אלו שאין ניכר כלפי חוץ כל סימן וכל זכר

השפחה הישמעאלים הרוצחים השפלים ימש"ו שהמה כובשים את כל העולם, ורוצחים והורגים ברציחה גמורה, וכל העולם תומך בידם, מעתה אם לבן השפחה כן הרי שלבן הגבירה על אחת כמה וכמה, ומעתה גם כאשר דברו דבר מכל מקום ולא יקום, ולא יועילו לא יעלו ולא יורידו כל דברי המקטריגים והמשמינים, כי עמנו א"ל.

◆ הנה בשמחת תורה האי שתא לא אמרנו את תפילת 'מצלאין אנחנא' המוכא בכלבו, מפני טירוף הזמן וגודל הפחד ממה שהיה ביום זה. ועלינו להשלים זאת, וכיון שפורים הוא מעין שמחת תורה, כי הלא בהאי יומא קיימו וקיבלו עליהם התורה בשמחה, הנה העת והעונה להשלים התפילה, ובחזרותיו פרע הקפותיו.

בשמחת תורה האי שתא הראו לנו מן השמים היאך שנתקיים 'והאלילים כרות יכרתון', וכל מי שעד אז דימה בנפשו כי ישנו איזה ממש בצבא וראשי המלחמה המנווטים דרכיה וכו', ובמעלת חוזק כוחם וכלי הזין והמטוסים שברשותם האפשרויות המתוחכמות והכלים הטכנולוגיים וכו', עד שיש בידם לדעת כל דבר, גם מה שמתרחש בקצה תבל, הרי שביום זה הראה הקב"ה כי אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר (תהלים קכו, א), והראו כי כל כוחם וחכמתם עם גודל ידיעתם אין בהם ממש ואינו כי אם הבל וריק, ובלא סיעתא דשמיא אין שווים מאומה וכאין וכאפס.

כשנעמיק ונתבונן במה שהתרחש כאן, הרי הם מדמים בנפשם שכביכול הם הפועלים והמצילים, וכאילו שכוחות הצבא הנכנסים שמה המה יורים והורגים וכו', והנה על אף שראו מה הועילו הניצבים על תפקידם שלא עלתה בידם למנוע ולפעול, ואם היה מוח בקודקודם היו מבינים שצריכים למנוע מהם לשוב לתפקידם ולהחליף את ראשי הצבא וההנהגה כבר ביום השני של המלחמה, והנה מן השמים סיבכו שלא יחליפו אלא השאירו את כולם על עמדם. ואחר גודל הכשלון לפתע נעשו כולם חכמים ונבונים, אף שרגע אחד קודם לכן היו כשוטים שבעולם.

ומזה נלמד על כל דרכי הנהגתם והתנהלותם, ובכל זאת עדיין נמשכים אנשים ומדמים כי יש בידם

מיתה, ולכאו' זה מסתבר על האומות הידועות כרוצחים שהיו מענים והורגים בבני ישראל, אבל הרי ישנם אומות נידחות בארצות רחוקות שהגויים שם מעולם לא ראו יהודי, וא"כ למה נחרץ דינם למיתה. ואמר שלבן סיבב המסבב כל הסיבות שהאומות יקימו להם יו.אן. (האו"ם) אשר כל מדינה ואומה שולחת לשם שגריר מטעמה, והוא השליח של כל האומה וכל בני המדינה.

והנה כתב הש"ך (חושן משפט, סי' רמג) בשם ספר משאת בנימין (סי' צו) שדווקא נכרי המשלח איש מישראל אמרינן אין שליח עושה שליח, אבל גוי אחד המשלח את רעהו הגוי השני לא אמרינן אין שליח עושה שליח אלא נקרא שליחו, וא"כ כיון שהשליח שלהם באו"ם מיצר לבני ישראל, נחשב שכל האומה שותפה בזה ולכן שפיר יהיו כולם חייבים. ואמר שמוכרח להיות שרק בשביל זה הוקם האו"ם.

וכהיום כשאנו רואים את גודל שנאת ישראל והאנטישמיות הפורצת ויוצאת משם, שמתנהגים עמנו עם עם בני ישראל בשונה מכל העמים, בלא כל מינימום של צדק והגינות, הרי שעל ידי כן בדין הוא אשר 'בכל העמים אעשה כלה', ושפיר יעלה בידינו להבין טעמא מאי יעשה הקב"ה דין וכליה עם כל אומות העולם.

וירמוז עוד במאמר המקטרג, וע"ד האמור דיש בזה מליצת יושר וזכות על בני ישראל, דכיון אשר ודתייהם שונות מכל עם, הרי שמעתה אין כל פלא מה שזאת דתי המלך אינם עושים, כי קטני הדעת והשכל כשהם רואים גודל סאת הסבל והיסורים, את גודל שנאת ישראל העומדים עליהם לכלותם חלילה, ובראותם גודל הצרות והמקרים רעים, גודל הרציחות ושמדיות, הרי שהם מדמים כי על ידי מה שיתערבו בין הגויים שוב לא ישנאו אותם כל כך, וינצלו מן הצר הצורר. וכיון שכך הוא הרי שבמצב כזה בוודאי ולמלך אין שוה להניחם, ואף המקטרג בעצמו מודה ואומר שלא ניתן להשאירם במצב כזה. ומתוך דברי המקטרג עצמו נתעורר מליצת זכות ואתערותא דלעילא עד שעל ידי כן ניצולו בני ישראל ופור המן נהפך לפורנו.

על זה רמז הנביא ואמר עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו א"ל, וכשרואים את בן

שבירת קליפת הטומאה, כעת הגיע העת 'לתקן עולם במלכות שד"י', לזכות לבוא להכרה כי ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, כי הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, כל מה שקורה מקמן ועד גדול בכלל ובפרט, ביחוד ובציבור, דברים קטנים וגדולים יותר, כל העניינים כולם הוא רק על ידי מה שמכריזים בשמים. כשזהו עיקר הנסיון האחרון שבזכותה נזכה לישועה השלימה, להחדיר בלבנו ולדעת ולהכיר באמת כי אחד הוא אלוקינו בשמים ובארץ, וכשם שהקב"ה הוא בשמים ממעל כן הוא נמי בארץ מתחת, לידע ולהאמין שהבוכ"ע הוא מנהיג ויוצר הבריאה כולה, וכל מאורע וכל מה שמתרחש הכל הוא על ידו, אין עוד מלבדו ולית אתר פנוי מיניה, וביום הפורים יכולים לבוא לשלימות הכרה זו.

ובזכות זה שנזכה לבוא להכרה זו יעזרנו ה' אלוקינו ויתקיים תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, ונזכה למחיית עמלק לגמרי, ונזכה לישועת ה' והתגדלתי והתקדשתי לעיני העמים (יחזקאל לח, כג), כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה (צפני' ג, ט), שכל אחד ידע שאחד הוא אלוקינו בשמים ובארץ. ועל כן הבה נא נעמוד ונאמר תפילה זו יחדיו.

בסיום התיישב מרן שליט"א והמשיך בדברות הקודש, ואמר:

ישראל אשר נתגרשו ממקומם, בדרום ובצפון, ומחמת הפחד מפני הבאות אינם יכולים לשוב לבתיהם, ועל זה אנו מבקשים 'וישובו בשלום לבתיהם ועוד ישליון באהליהם', ורק הבוכ"ע הוא שיכול להושיע.

ואל יאמר האדם כי אלו הנמצאים שם המה רחוקים מתורה ומצוות רח"ל, כי באמת אין אנו מבינים בהם כלל וכלל, וכאשר רואים בחוש כי כל בני משפחתם, הוריהם והמשפחה הקרובה רצים ממקום למקום ומבקשים מרבנים ויראים להתפלל בעדם, חשים המה בעת צערם לגדולי תורה ויראי ה' שיעתירו ויתפללו לישועתם. והיינו כי יהיה איך שלא יהיה הריהו שיש בהם את נקודת האמונה, אלא שרח"ל תעו בדרך.

ומרגלא בפיי להזכיר מש"כ הרמב"ם בהלכות ממרים (ג, ב-ג) שבני התועים הרי הם כתינוקות

איזה כח ואון, וזאת בכח הטומאה רח"ל אשר היא מובילה את האדם להמשך אחריה, ואולם אנו אדרבה עלינו להתחזק ולידע האמת, ולחזור ולשנן ולזכור תמיד האמת הפשוט, שהם כולם כאפס אפסים ממש, וזולת הבורא ית"ש שהיה לנו לא היה עולה בידם מאומה.

ובאמת כי זהו חסד א"ל וגילוי אלוקות גדול בשבירת הטומאה אשר 'והאלילים כרות יכרתון', ומן השמים ביקשו להראות לנו היאך יכרתו כל האלילים, ורח"ל עלתה לנו הדבר בקרבנות הרבה ודם ישראל נשפך כמים. אכן לימדונו והורו לנו כי מהטומאה לא יכול לצאת דבר טוב, וכמ"ש (שמואל-א כד, יג) כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע, ומפורקי העול והאפיקורסים לא יכול לצאת דבר טוב. וכאמור דלולי ה' שהיה לנו מי יודע מה היה עוד יכול להיות, ורק מרחמי הבורא ית"ש אשר שומר ישראל שמור שארית ישראל וחם וריחם על שארית עמו.

וענין זה של כריתת האלילים נמשך עד ימי הפורים, כשעת בימים אלו צריכים להגיע לקיום ההמשך 'לתקן עולם במלכות שד"י', כי אחר שזכינו לדבר גדול זה של

ונעמד כ"ק מרן שליט"א על מקומו ופתח ואמר תפילת 'מצלאין אנחנא' וכו' בבכיה גדולה.

✦ הנה בעת שאמרת תפילה זו אשר מקורה הוא מזמן הראשונים, כי הכלבו שמביא תפילה זו כתב דנהגו לומר כן, והיינו שזהו תפילה שכבר אמרוהו שנים רבות קודם לכן, ובוודאי שנוסח זה נתחבר ברוח הקודש גלויה, שהרי אנו רואים דבר חידוש שאומרים בתפילה 'לכל קהילות הקודש אשר ביד פריצים באו ובבתי בלאים החבאו' (והוא עפ"י פסוק בישעי' מב, כב), והרהרתי כי אין ספק שהכוונה על דורנו אנו. כי הנה הפריצים בדורות עברו היו כולאים בבתי אסירים ולא היו מחביאים במקום שלא ידעו היכן הם שוהים, כי אם נועלים תחת מסגר ובריה את האסירים, וכענין זה שהוחבאו כפי שהוא כיום זה לא היה מעולם.

ובתפילה זו אנו מבקשים גם כן על קהילות הקודש אשר גרשום ממקומם, וכידוע המציאות בתקופה זו שישנם כיום קרוב למאה אלף מאחינו בני

יודעים המתרחש בלב פנימה. וכאשר מתבונן הבורא ב"ה בלב האיש הישראלי פנימה, הריהו רואה כי עדיין בווערת בו הנשמה הישראלית הנקודה היהודית, ובעת צרה רח"ל הרי שכל אחד מתעורר לבקש שיעתירו ויתפללו בעדו.

והנה אחר שזכו בני ישראל לנס הגדול, או אז קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם (אסתר ט, כו), ודרשו חז"ל (שבת דף פ"ח ע"א) קיימו מה שקיבלו כבר, כי בעת מתן תורה כפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב וכו', ועל זה היה יכול להיות טענת מודעא רבא לאורייתא, ואונסא כמאן דלא עביד (גיטין דף מ"ג ע"א), ועל כן נסתבב מן השמים כל ענין ימי הפורים, כדי שאז יקבלו ישראל עליהם התורה באהבה, כדאיתא בחז"ל (שבת שם).

וכבר ביאר בזה בספה"ק ישמח משה (פר' במדבר) דהנה איתא בחז"ל (ע"ז דף ב' ע"ב) שלעתיד לבוא יאמרו אומות העולם להשי"ת, כלום כפית עלינו ההר כגיגית וכו'. ואכן התשובה לטענתם, דהנה באמת יש להתבונן איזה מעלה ורבותא יש בקבלת התורה מתוך כפייה ואונס, הלא קי"ל (ירושלמי גיטין, פרק ז, הלכה ו) אונסא כמאן דלא עביד, שכל דבר הבא בהכרח ובאונס הו"ל כמעשה קוף ולא חשיב כמעשה ואין בו תועלת, ואיך יתייחס אל ישראל שקיבלו התורה אם היה מתוך אונס.

אלא דכבר כתב הרמב"ם (פ"ב מהל' גירושין הלכה כ) בענין גט המעושה ע"י בי"ד דמהני, שאין אומרין אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחויב מן התורה לעשותו, כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו, אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצוני'.

טבע כל אדם מישראל בהיותו זרע קודש מחצבתו ושורש נשמתו באבות הק' הוא לעשות רצון קונו, אלא שהציה"ר מבלבל דעתו ושכלו וגורם לו לעשות נגד רצונו האמיתי, - ומה אומר כ"כ הרבה

שנשבו [ו"ז"ל: האפיקורוסין וכו' כל אלו אינם בכלל ישראל ואין צריך לא לעדים ולא התראה ולא דיינים אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצוה גדולה והסיר המכשול. במה דברים אמורים, באיש שכפר בתורה שבעל פה במחשבתו ובדברים שנראו לו והלך אחר דעתו הקלה ואחר שרירות לבו וכופר בתורה שבעל פה תחילה כצדוק ובייתוס, וכן כל התועים אחריו אבל בני התועים האלה, ובני בניהם, שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם, הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו זריז לאחוז בדרכי המצות שהרי הוא כאנוס, ואע"פ ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם, כך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שטענו. לפיכך ראוי להחזירן בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה]. ובני דור זה אשר גדלו ולא חינו אותם כלל בוודאי המה כתינוקות שנשבו, וכאשר מגיע עת צרה עינינו הרואות שהמה ניגשים לבקש מהיראים ושלמים להתפלל ולהעתיר בעדם.

ובתורת עדות יכול אני לומר, כי פעמים הרבה כשיוצא אני לרחובות עיר כאן או במקומות אחרים, וניגשים כאלו אשר אין ניכר עליהם כלל כי המה יהודים, ומבקשים הם ברכות וישועות, והיינו לפי ששורש האמונה עדיין טמונה בהם ולא כבתה, ובלבבם פנימה מאמינים הם בני מאמינים, ויודעים כי הברכה מורה על משהו, וענין זה רק הבורא ב"ה הוא שמבין ויודע, כי הוא בוחן כליות ולב, ורק הוא יכול להעיד על כך, והוא לכרו יעמוד בדין לדון אותנו ולהוציא לצדק דיננו.

ועפ"ז אפשר ליתן טעם טוב למנהג ישראל לאכול קרעפלעך וקרוי"ט בפורים. דהנה מאכל הקרויט מבחוי' הריהו ירק בעלמא מאכל בהמה, אלא שממולא הוא בכשר, וכן הקרעפלעך מבחוי' הרי זה רק בצק, ובפנים טמון מאכל טוב ונעים לחיך. וכל זה לרמז בא שאי אפשר לדון איש מישראל עפ"י הבטחה מבחוי'. והמקטרגים דלמעלה ממלאכי עליון ובית דין של מעלה המה יכולים לראות רק מבחוי', ועל כן עומדים הם לקטרג על בני ישראל, אכן הבורא ב"ה אשר הוא בוחן כליות ולב, מה שאין ביד המלאכים לעשות, וכנודע מאמר הרה"ק הרר"א זי"ע (פר' בהעלותך, כפסוק וישמע משה את העם בוכה) שאפי' המלאכים אינם יודעים מחשבות ואינם

ועל זה אמרו חז"ל דהדר קבלוהו בימי אחשוורוש, כי על ידי היסורים והגזירות נתוודע כעת גם למפרע על כפיית ההר שלא יהיה זה כפיה באמת, כי אם ככפיה חיצונית להסיר המונע הוא היצר הרע המבלבל דעתם ומוחם להעבירם על דתם, וכאמור.

◆ במגילה כתיב (פ, כז) קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה. ולכאן יש כאן יתור לשון, דמאי בעי באמרו 'ככתבם וכזמנם', וכי היינו מדמים לקיים את ימי הפורים בשבועות או בפסח וכיוצ"ב.

ולדברינו לעיל כי כאשר נמסר הדבר ע"י הכתב הרי שניתן לפרש הענין בכל דור כפי ערך וענין הדור, ובפרט שאין כתבי הקודש מנוקדים, אפ"ל דזהו שרמזו כאן הכתוב דככתבם הוא לפי ערך כזמנם, ובכל שנה נקרא המגילה ופירושו משתנה כפי ענין המצב והזמן. ואין לדמות לקרות המגילה כפי שקרוהו בשנת תרל"ו אצל רביה"ק מצאנו זי"ע, או אצל רביה"ק מלובלין זי"ע ואצל אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע, אין קריאת המגילה בדור זה כקריאתה בדורות עברו, כי על ידי קריאתה ממשיכים התעוררות רחמים וחסדים שאותם יש להמשיך בכל דור לפי מצב הדור בעת ההוא, ואין הקב"ה דן את דורנו אנו כפי ערך הדורות הקודמים.

על ידי מה שקראו הצדיקים הקדושים בדורות עברו את המגילה נעשה התעוררות רחמים בכל העולמות, ונודע העובדא שפעם כשקרא הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע את המגילה אצל רביה"ק מלובלין זי"ע, אמר רביה"ק מלובלין שמעשה זה ששמע כעת בעת קריאת המגילה לא שמע עדיין מעולם. ובוודאי שגם בזמננו נמשכים ונעשים כל אותם האורות והתעוררות הרחמים, ובפרט כאשר מתבוננים מן השמים לראות מי הוא הקורא את המגילה, אשר בכך משתרר שמחה רבה בשמי מעל, וכאשר כבר סיפרתי מה ששמעתי שמעתי מכ"ק האדמו"ר מלעלוב זי"ע בעת שסיפר לכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע כאן בביתו, שבעת שהרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע (יומ"ד דיליה במוצאי פורים) נתמנה לאדמו"ר תחת אביו הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע ששבק חיים, כשחזר לביתו אחר

נכנסו אלי בחורים ואברכים וכולם חפצים להיות טוב, אלא שפעמים אין בהם הכח להלחם כנגד עצת יצרם הרע, או שמדמים כי קשתה עליהם המלחמה והעמדיה כנגד הנסיונות, ואף אני לעצמי כמותם חפץ לעבוד את הבורא ב"ה כראוי - לפיכך כאשר כופין עליו לעשות כפי שמצווה אין בכך אלא הסרת המונע החיצוני, ושוב נתגלה רצונו הפנימי הזועק ומיחל לעשות רצון השי"ת, נמצא דאין עשייתו בכפיה בעל כורחו אלא דזהו רצונו האמיתי, ובהסיר המונע הוא היצה"ר אשר סוכן בם לבלבל את מוחם להעבירם על דעתם, ממילא שב אל רצונו האמיתי ושדי נופו בתר עיקרו ומתגלה כי אך בטוב הם חפצים, כי רצונם הפנימי הוא לעבוד את קונם ולעשות רצונו בלבב שלם.

וזהו שדרשו חז"ל (עירובין כא, א) לענין קרבן (ויקרא א, ג) יקריב אותו לרצונו, יקריב אותו יכול בעל כרחו, תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, וקשה דהיאך נחשב דבר זה לרצון והלא כל מה שאומר רוצה אינו אלא מחמת שמכים ורודים בו, ומתוך כאבו וצערו נאלץ לומר רוצה אני והכי דבר כזה ייחשב לרצון, אתמהמה. אלא שכאמור הכפיה אינו אלא מסיר את המונע, ושוב נתגלה הרצון האמיתי וכנ"ל והבן. ועל כן הועילה כפיית ההר, כי לא היה זה כי אם להסיר המונע ולגלות צפון ליבם ורצונם ומאויים לקבל עליהם עול תורה ומצוות, לשמרם ולקיימם כהלכתם.

ענין זה נתגלה בעליל בימי אחשוורוש, כי אף שעפ"י פשטות נראה דרק מאחר שיצאה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, על כן עשו תשובה, ברם במה ש'קיימו וקיבלו' וקיימו למעלה מה שקיבלו למטה, הרי שהעיד בהם השי"ת דאינו כן, אלא כבר מתחילה ביקשו לקיים רצונו ית"ש, ועתה על ידי הכפיה והגזירה נתברר כי אותה הנקודה הפנימית טהורה וזכה היא ונתגלה כי טובה היא.

ואכן הוא יצר הרע היוורד ומסמין עולה ומקטרג דימה לומר שתהיה תשובתם מתוך אונם וכפייה, וממילא לא לרצון יהיה להם, כי לא יהיה זה כי אם כמעשה קוף ומעשה אונם בעלמא. אלא שכאמור הקב"ה העיד בהם בישראל על רצונם הפנימי והאמיתי, אשר בהסיר המונע יתגלה הרצון האמיתי שחפצים הם לעשות רצונו ית"ש.

איתא כן בחובות הלכות (ראה שער הכניעה, פרק ו) שכשפגע באדם אחד שהיה לו גאווה ביותר סתר את חוטמו ואמר שזה יש לו סרחון יותר מנבילה, יעו"ש. כי מי שיש לו נפש מזוככת יכול להריח אם זולתו הוא ירא ושלם או לא. ואשיחה את אשר על ליבי כי מה אומר ובושתי ונכלמתי, בענין מה שנראה כהיום הזה דבר שלא נראה מעולם, כמה שישנם איזה אנשים המזולפים על גופם מיני "בושם", אשר דבר זה מאוס ומבוזה אצלי עד מאד. ברור הדבר בעיני כי ענין זה נובע מאחר והטומאה יודעת שמי שחוטא ופוגם רח"ל נודף הימנו ריח רע, ונפשם יודעת מאד שיוצא מהם ריח רע של החטאים, ועל כן מדמים בנפשם שאם יכסו עצמם במיני בשמים שונים לא ירגישו בריח חטאיהם. אכן יהודי צריך לידע כי ריח הקדושה הוא ענין אחר לגמרי, והחוטא נודף הימנו ריח רע, ואילו האיש אשר יעמוד בנסיון ויקדש איבריו כדבעי, או כשינצל באותו היום מן עבירה הרי שינדוף הימנו ריח טוב. וכל מי שלא חטא יכול להבחין ולהריח ריח זה.

וכיון שפורים הוא זמן תשובה, וכנודע מספה"ק (תיקו", תיקון כא, דף נ"ז ע"ב) ברמז פורים כפורים, שביום הפורים יכולים לזכות לכפרה גדולה יותר מיום הכיפורים, ואפי' עבירות שאין יום הכיפורים מכפר עליהם, הרי שביום הפורים יכולים לזכות עליהם לכפרה. מעתה אם יחפוץ האדם לדעת האם עלה בידו להשתנות ולהיות כבריה חדשה בהאי יומא, זהו על ידי שירגיש ויחיש כי לפתע מתחיל להריח ריח טוב.

וע"ז אמרו חז"ל חייב אינש לבסומי היינו מלשון להתבשם בריח טוב, בפוריא, ואם יזכה הרי שבהאי יומא יכול הוא לזכות לכך, הן אם היה עד עתה ארור המן רחל והן אם ברוך מרדכי ללא נפק"מ, כי אפי' אם עד היום היה בבחי' ארור המן, הרי שביום הפורים יכול לפתוח דף חדשה עד שיצא וינדוף הימנו ריח טוב, וכאשר יהיה לעתיד לבוא שיקויים מאמר הנביא (ישעי' יא, ג) והריחו ביראת ה'.

על זה אנו מבקשים ואומרים ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', ולא רק אז בימים ההם היה כן, כי אם 'כן תהיה לנו', ובכל שנה ושנה בימי הפורים מתעוררים אותם חסדים ורחמים עליונים, וכשם שאז היתה אורה ושמחה, כן בפורים תשפ"ד נמי יהיה לנו כן, וכן תמיד בכל הדורות, כי ימי

הקבורה אמר רבי אלעזר מענדל שיתנו לו קויטלעך כי עתה עת רצון לפעול בשמים, ותמהו הנוכחים על דבריו והסביר להם, דכשעלה אביו לשמי מרום שאלו בשמים מי נהיה רבי תחתיו ומי ימלא מקומו, ואמרו שאלעזר מענדל נהיה רבי, התחילו כל המלאכים לשחוק ונעשה מזה שמחה גדולה ועת רצון בשמים, וכשיש שמחה בשמים אז הוא עת רצון לפעול ישועות. ע"כ העובדא, וזכורני מקום עמידתי סמוך למרן אאדמו"ר זי"ע בעת שסיפר עובדא זו.

ובשמים ממעל בעת קריאת המגילה עומדים לראות מיהו העומד לקרות, וממילא נעשה שחוק גדול בשמים, וכי גם הוא יודע לקרות המגילה ולעורר על ידה כל אותם התעוררות הרחמים והחסדים, ועל ידי אותו השחוק והשמחה השוררת מתוך כך בעולמות העליונים הרי שממילא מתעוררים רחמים עליונים על בני ישראל, ונפתחים כל שערי שמים לרווחה ויכולים לפעול כל טוב וטוב. וכשם שבימי מרדכי ואסתר נעשה התעוררות רחמים גדולה אצל הבורא ב"ה להושיע את ישראל, הרי שדבר זה קביעא וקיימא לדורי דורות, ובכל דור ודור בהאי יומא מתעוררים רחמים גדולים על בני ישראל.

◆ אמרו חז"ל (מגילה דף ז' ע"ב) חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואפ"ל הפי' בזה וכבר איתא כעין זה בספרים בכמה אופנים, וכה פירשתי לעצמי, דהנה אמרו חז"ל (ברכות דף מ"ג ע"ב) עתידין בחורי ישראל שלא חטאו ליתן ריח טוב, והמתנהג בימי עלומיו בקדושה הרי שבביאת המשיח יזכה לריח טוב. וכנודע כי סימן הקדושה הוא מי שיש לו ריח טוב, ולהיפך הרשע והטמא בטומאתו נודף הימנו ריח רע.

והנה אמרו חז"ל (ברכות דף מ"ג ע"ב) איזהו דבר שהגשמה נהנית בו ולא הגוף זה הריח, ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי אדר, מאמר ד, אות א; שם מאמר ה, אות ז) האריך כי חודש אדר מכוון כנגד החוטם אשר בו חוש הריח, ולזה מרומז מרדכי בפסוק (שמות ל, כג) מר דרור (מגילה דף י' ע"ב), יעו"ש (וראה ייטב לב, פר' דברים, עה"פ ואת העם צו לאמר).

שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע שהיו צדיקים שכשנכנס אליהם אדם אשר לא היה כראוי הרי שלא יכלו לסבול הריח והיו סותמים חוטמם, וכבר

הפורים האלו לא נבטלים.

יעזור השי"ת שנוכה לקנות ולקלוט הריח טוב לא רק להיום, אלא להכנים ולהחדיר בלבבנו שישאר בנו הריח טוב של פורים גם הלאה. זכנו לקדש רמ"ח איברנו ושם"ה גידנו, שומר ישראל שמור שארית

ישראל ואל יאבד ישראל, היינו אפי' מי שהוא רק 'שארית ישראל' שיריים של יהודי ג"כ שמור שארית ישראל, וישמור השי"ת על כל בני ישראל וישרור תמיד אורה ושמחה בבתיהם, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר כן תהיה לנו.

לאחר דברות הקודש הורה מרן שליט"א לזמר ניגונים מענייני שביעי של פסח, כשזמרו הניגון 'שימני כחותם' וגו' 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה' אמר מרן שליט"א:

✦ הנה לבד מהפי' הפשוט, שזה עולה על אומות העולם הגויים, וע"ד מה שנא' (תהלים צג, ד) מקולות מים רבים אדירים, שלא יוכלו לכבות הם את האהבה, י"ל דמורה ומרמוז עוד על התאוות הרעות, דהנה נודע מש"כ רביה"ק מוהרצ"א זי"ע באגרא דכלה (פר' בראשית, עה"פ יקוו המים) דמים מורה על תאוות, והורה הכתוב דכל ידמה האדם דמאחר והוא שקוע כ"כ בתאוות ומסור ביד היצר הרע, דושב נסתלקה אהבת השי"ת אליו וגורש מאת פני הארון ה', דבוודאי אינו כן, אלא אפי' מים רבים רצ"ל אפי' מי שנפל כ"כ לתוך תאוות העוה"ז, מ"מ לא יוכלו לכבות את האהבה שאוהב הקב"ה את עמו בית ישראל באשר הם, ומצפה להם שיחזרו למוטב.

אח"כ המשיכו עוד בניגוני שמחה משך זמן רב, כשמרן מעודד השירה. וברכו ברכת המזון. מרן שליט"א בירך על הכוס, וזימר מרן שליט"א 'דוי הסר' לרגל שבע ברכות (לחתן שרגא כ"ץ נ"י), ב'ראו את ה' קדושי' זימרו כנהוג. אח"כ בירך מרן שליט"א השבע ברכות.

אחר ברכהמ"ז זימרו עוד כמה ניגוני שמחה, וכשקם מרן שליט"א לצאת מהיכל הגדול, נעמד לריקוד שמחה על מקומו משך זמן, כשהוא אחוז ביד בניו הגה"צ שליט"א ומלהיב השירה בחזקה.

ליל שושן פורים

בשעה 10.45 נכנס מרן שליט"א לתפילת ערבית בביתו נאוה קודש. לפני העמוד התפלל - הבה"ח בנש"ק כמר שמואל אלכסנדר נ"י בן הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א.

לאחר התפילה בשעה 11.15 הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול לעריכת השולחן הטהור לכבוד האי יומא רבא דשושן פורים. מרן שליט"א שתה יין ואיחל לחיים לקהל, ונטל ידיו לסעודה. בסעודה הביאו דגים ומרק. במהלך השוה"ט זימרו המשוררים הרבה ניגוני שמחה וריקוד.

במהלך השוה"ט עלו על השולחן הר"ר מיכאל יהושע בלומנטל מקרית צאנז טבריה, הר"ר נתן דוד גרין מקרית צאנז טבריה, הר"ר יקותיאל יהודה גבירץ מאלעד, הר"ר יקותיאל יהודה ווייצנער מבית שמש, הר"ר יעקב לוי מקרית צאנז טבריה, הרב מנחם לוי ר"מ בישיבה"ק שפע חיים באלעד, הר"ר ישראל יעקב פיליפ מבית שמש, הר"ר אהרן יהושע שווארץ מפעיה"ק, הבה"ח דוד פולק נ"י, הבה"ח נתנאל צבי טסלר נ"י, הבה"ח יעקב מאיר שפיצר נ"י, הבה"ח חנניה יו"ט ליפא טאובר נ"י, והבה"ח צבי ויינברגר נ"י, אשר ערכו 'שפיל' לכבוד שמחת פורים, כשתוכן הדברים וה'שפיל' כולו היה מבוססים עפ"י דברות קדשו של כ"ק מרן שליט"א בליל שב"ק פרשת בראשית האי שתא, "שאפילו היהודי הפשוט והנחות ביותר - חשוב הוא ונעלה מדרגתו מגוי, וכי יהודי נשאר יהודי בכל מצב".

במהלך ה'שפיל' המחישו את מסירות נפשם של יהודים פשוטים ונחותים בכל התקופות, שבשעת האמת ומצוקה - אל מול פריצים ומלכים, הראו גבורת נפשם, ושמחו למסור נפשם על היותם יהודים ולא לכפור חלילה בבורא עולם.

אח"כ זמרו עוד כמה ניגוני שמחה. וברכו ברכת המזון, בברכהמ"ז על הכוס התכבד - הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, שש ברכות (לחתן שרגא כץ נ"י) - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, ברכה אחריתא - מרן שליט"א.

יום שני פר' צו ט"ו אדר פורים דמוקפין

בתפילת שחרית לא אמרו העקידה, למנצח ובית יעקב. וכן לא אמרו 'אבינו מלכנו'.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר משה דוד אייזנבך מפעיה"ק (בה"ר חיים רפאל מפעיה"ק, וחה"ר עזריאל רייכמן מפעיה"ק).

בצהריים קיבל מרן שליט"א קהל לכבוד היום בקליינע זאל, ונמשך משך כשעה.

בשעה 5.50 התפלל מרן שליט"א מנחה. אח"כ נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לעריכת 'השולחן הטהור אשר ישועות בו מקיפות' לכבוד יום 'שושן פורים' אשר נודעה סגולתה ממרן הדברי חיים זי"ע, ומכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע כמסוגל לישועות והשפעות טובות.

אח"כ עלה שוב הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה לצעירים פעיה"ק, ועשה מי שברך מיוחד לכל אלו שתרמו סכומים הגונים (מ-1,800 ש"ח ומעלה) למען המגבית וקנו ישועות כנודע סגולתה.

והגישו הרה"ח ר' מאיר דוד שכטר הי"ו והרה"ח ר' נתן יונה וימר הי"ו ממנהלי קהלה קדושה קרית צאנז רשימה משמותם ושם אמם ומנין תרומתם ובקשתם של כל אלו אשר נדבו מהונם למען מגבית קמחא דפסחא. מרן שליט"א עבר על הרשימה והעתיר על כאו"א כפי בקשתו. (כל אלו שינדבו עד חג הפסח, יועברו שמותם ובקשתם בעז"ה אל הקו"פ לברכה וישועה - ניתן ליצור קשר בטל': 054/8407002 או בטל': 058/3267213).

ברכהמ"ז על הכוס נתכבד הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א. (את כל דברות הקודש מימי הפורים ניתן להאזין ע"י מערכת קול צאנז, בטל' 072-315200, שלוחה 4 מועדי השנה - פורים).

קודם לכן הוגשה עבור הקהל סעודה ערוכה לכבוד היום מתרומתו הנכבדה של הנגיד הרה"ח ר' אהרן הלפרן שליט"א מירושלים, לע"נ אמו ע"ה שהיום חל היארצייט.

מרן שליט"א שתה י"ש ואיחל לחיים, ונטל ידיו. חבר המשוררים זמרו ניגוני התעוררות ושמחה בליווי כלי זמר. והגישו דגים ומרק, בשר וקומפוט.

במהלך השוה"ט עלו הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים פעיה"ק, ואחיו הרב מנחם לוי ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד, בענין לראות ולדבר במעלתן ושבחן של ישראל, ולעורר הגאולה על ידי כן.

אח"כ הורה מרן שליט"א לזמר 'אשר הניא' (ראה הליכות חיים מועדים, שושן פורים, עמ' קל"ג).

ונשא מרן שליט"א מדברות קדשו לכבוד היום, תוכנם יבוא אי"ה.

**גליון זה נדבת
ידידנו הנדיב הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין
הרה"ח ר' בצלאל ראטה הי"ו**

לע"נ אביו
הרה"ח ר' אלימלך ז"ל
בן הגה"ח ר' יצחק אייזיק ז"ל
נלב"ע ביום כ"א אדר תשמ"א
ת.נ.צ.ב.ה.

קרן תמכין דאורייתא

לעידוד אברכי המכללים בקרית צאנז נתניה בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכות לראש משביר

ברגשי הערכה והערצה רבה נביע בזה טנא מלא ברכות לידידנו איש האשכולות, אוצר בלום, מרביץ תורה ויראה, איש אשר בו רוח עצה ותבונה

הרה"ג ר' יוסף דויטש שליט"א

ראש כולל בת עין
ואיש אמונו של קש"ת הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מלעלוב
לרגל שמחת נישואי הבת תחי'
עב"ג נכד המאורות הגדולים לבית ישראל
הגאון הגדול פוסק הדור והדרו בעל שבט הלוי זצ"ל
והגאון הצדיק מגדולי ירושלים רבי חיים ברים זצ"ל

והברכה אחת היא, שיזכה לרוות רוב נחת מזיווג זה ומכל יו"ה, ויזכה להרבות פעלים להקים עדות ביעקב ותורה בישראל, ומתוך רוב ששון ושמחה באהלו תמיד.

הנהלה רבן ותלפדיהון

בחצרות קדשינו

מהפכת הצדקה והחסד בחצר קדשנו ממשיכה היערכות חסרת תקדים לקראת יו"ט פסח בשורה ארוכה של פרויקטים לרווחת אנשי שלומנו ע"י עזר לקהל דחסידי צאנז

מחיל אל חיל

מה הם מתמודדים או איך הגיעו למצב הזה – בעזר לקהל הם

יקבלו את המענה לכל בעיה בס"ד.

ואכן, כמוות התגובות שהתקבלו הן אצל גבאי הצדקה המסורים, והן במשרדי עזר לקהל, העניקו לעסקנים המסורים רוח גבית ותוספת כח להמשיך במלאכה, ולהתניע בצורה חזקה ויעילה יותר את פרויקט חג הפסח בס"ד.

קמחא דליבאי למען

אחינו ובשרינו

כמעשיהם בימי הפורים, כך חפצים בעזר לקהל לקראת ימי הפסח, לתת מקום של כבוד – לאחינו ובשרינו, אלו שזקוקים לעזרה ותמיכה לקראת ימי הפסח. ואם בימים כתיקונם, מדובר במקרים חריגים של אחים שנקלעים למצבים מורכבים, הרי שכשמגיע חג כמו פסח, מצטרפים רבים וטובים אל מעגל הזקוקים לסיוע כשהם אינם מסוגלים להעמיס על היכולת היוזימומית שלהם לשרוד – גם את הוצאות העתק הכרוכות בחג הפסח הבעל"ט.

בימים אלו, מגבשים איפה גבאי הצדקה בכל עיר ועיר,

זה דודי וזה רעי

בשעה 07:00 בבוקר, הוא כבר התייצב על משמרתו, צמוד לדוכן, מרוכז במשימה הקדושה: לאסוף את דמי מתנות לאביונים, עבור אלו שענייהם נשואות לעזר לקהל.

עוד 360 ש' ועוד 360 ש'. אולי אחרים לא רואים אבל הוא רואה אור עצום בוקע מהשטרות הללו. כי הוא רואה בעיני רוחו את האורה והשמחה שיהיו בבתים בעוד כמה שעות אחדות.

עד השעה 11 הוא עמד שם. גרונו יבש כחרס. עדיין לא טעם מאומה. בחוץ שוררת שמחת פורים אדירה. אבל הוא – אין לו זמן. הוא כולו מרוכז. בשעה 11:05 הוא נוקש על הדלת הראשונה. הראשונה של החלוקה. נוקש ונוקש ואין מענה.

בסוף הוא שומע "כן" מולחש ומוחלש.

ואחר כך: "בעלי איני בבית, ואין לי מה לתת".

הוא אומר: "לא באתי לבקש, באתי לתת".

הדלת נפתחת לכדי סדק. הוא מניח את המעטפה התפוחה על השידה.

דמעות עולות בעיניו כשהוא נזכר מצווחת השמחה שנשמעה שם ומהילדים הפעוטות שבאו בריצה וראו לפתע שאם הבנים שמחה.

*

הוא ממשיך מבית לבית, ובשעה 02:00, הוא סיים לחלק את מה שיש בידו. הוא לא גומר. חובר אליו גבאי נוסף של עזר לקהל, והם עולים לכמה בתים של בעלי יכולת. עוד 1,000 ש'. ועוד 1,000 ש'. ועוד 500 ש'.

לבם מתרונו. יש עוד בתים. רוצים להביא להם כמה שיותר מוקדם. הם רצים מבית לבית.

ברחובות, עוטי תחפושות ומשלוחי מנות, הלומי יין ומעגלי רוקדים. אבל הוא, וחברו, אין להם זמן.

הם צריכים עוד לאסוף ולחלק. לאסוף ולחלק.

עוד כמה יהודים טובים נותנים.

ובעוד כמה בתים נדלק האור ופורים שמח פורץ לבית פנימה.

*

בשעה 18:00 הוא קורס.

הוא לא טעם היום מאומה. לא בגלל שהוא צם, אלא שבגלל שהוא היה מרוכז במשימה אחת: לאסוף. ולחלק.

והוא אבא לכמה וכמה ילדים, אך מה לעשות, אחינו ובשרנו מחכים. ויש משפחה גדולה שצריכים לעזור להם.

הוא מגיע לבית הוריו המבוגרים בשעה 18:15. יש סעודת פורים. מצוה. הוא חייב לקיים אותה.

אבל בבית כבר עושים ספוג'ה. הכל כבר נקי ומצוחצח.

*

הוא עובר בין הדלתות והבניינים, ומוצא דלת פתוחה קמעא ומשפחה סועדת בפנים. אוחזים ב'קרויט'.

"ר' אברהם, אני יכול להיכנס? עוד לא אכלתי היום סעודת פורים!"

ר' אברהם מכניס אותו ברינה. מביא בפניו חלות, דג סלומון וכוס יין ישן. צלחת מרק וצלחת בשר בזו אחר זו.

והשמים למעלה בוכים! עשרות אלפי מלאכים גועשים ורועשים, מהומת-אדירים מתרחשת שם. רבבות מליצי יושר. עשרות אלפים שקים של מצוות וזכויות. אין לתאר.

*

זה דודי וזה רעי, יהודים יקרים. זוהי דמותו של גבאי בעזר לקהל, בהתאם לסיפור אמיתי! ושהייתי עד לו מקרוב, בפורים דהאי שתא! מי ראה כזאת. מי שמע כאלה?

בברכת מחיל אל חיל, זעירא דמן חבריא

עודנו נתונים תחת רושם הכביר של מפעלות הצדקה והחסד בימי הפורים העל"ט ע"י עזר לקהל דחסידי צאנז, עם מהפכה אדירה שממשיכה לעורר הדים אדירים, כשהסכום הכולל שחולק לאחינו ובשרינו בימי הפורים העל"ט, עומד על למעלה מ-515,000 ש' (!) סכום שבס"ד הוכפל ושולש ואף יותר מכך מהסכומים שחולקו בשנים עברו. הדים רבים זורמים לגבאי הצדקה בכל אתר ואתר, והם מדגישים את תחושת השותפות הבלתי אמצעית, הערבות ההדדית והמסירות האישית של כל אחד ואחד מאנ"ש, כפי שראינו במגבית פורים האחרונה, כאשר שוב, חשו כל בני עדת הקודש, כי ישנה כתובת לחסד ולצדקה גם מצד הנותנים – שהוכח כי יודעים הם להיכן לנתב את הצדקה כשרוצים לתת לאחים, וגם מצד אחינו ובשרינו, בני המשפחה הגדולה שלנו שזקוקים לעזרה – ויודעים לראשונה, שלא משנה איפה הם גרים, עם

אחינו ובשרינו ויעניקו מתנת לב למען הכנסת אורה ורווחה לבתי אחינו לקראת יו"ט פסח – זמן חירותנו. גם השנה יזכו כלל הנדיבים בסכומים נכבדים לתשורות קודש היסטוריות מאת אבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, אשר הביע חפצו להעניק תשורת וברכת קודש לאלו המוזילים זהב מכיסם ומהונם למען אחינו ובשרינו, הפרטים אודות התשורות קודש יפורסמו בשבוע הקרוב אי"ה.

תלושי הביגוד המוזלים לאנשי שלומנו

במקביל, שמחים לבשר בעזר לקהל כך שבשבוע הבעל"ט יגיעו התלושים המיוחדים לרכישת מלבושי כבוד מכובדים לבני מלכים עם הנחה של מאות ₪ לכל רוכש כדי שיוכלו כולם לחוג את החג בדיצה, בכבוד ובדרך חירות – כבני מלכים.

צאנו, שזקוקים לתמיכה וסיוע לקראת החג, וכאן המקום אף לקרוא בשנית לכל אחד ואחד היודע אל אחד מהסובבים, הידידים או בני המשפחה שזקוק לתמיכה – ועל אחת כו"כ אם ישנו אחד מאחינו ובשרינו שזקוק בעצמו לסיוע ולא נמנה על הרשומים בעזר לקהל – לפנות אל גבאי הצדקה בכל עיר ועיר ויפה שעה אחת קודם. "בטוחים אנו" אומרים בעזר לקהל, "כי ציבור אנשי שלומנו יירתם בעוז ותעצומות בנתינות הגונות למען אחינו ובשרינו, כדי שנוכל אכן לעמוד ביעדי הגיוס והתמיכה הגבוהים מאד אותם הצבנו לעצמנו".

מסיבות בני מלכים

בשבועות הקרובים יתכנסו מסיבות מיוחדות בסימן 'בני מלכים', לטובת קמחא דפסחא עבור אחינו בשרנו בכל קהילות הקודש לבית צאנו. שם יפתחו את הלבבות למען

מרכז 'שמחם' דחסידי צאנו

גשים מול ארון הקודש באימה:

תכונה רבתית בחצר קדשנו לקראת מעמדי הגאולה המרטיטים ביו"ט הקדוש שביעי של פסח

נהרות של ישועות זרמו בשנה האחרונה, מאז שביעי של פסח האחרון. אל מרכז שמחם מגיעות עדויות מטלטלות של ישועות ושורות של מהפכים לטובה בבתים רבים בישראל, שזכו להיות רשומים בקוויטלעך המקודשים של שמחם. אלו שזכו בזכות הנשגבה ליטול חלק במרכז 'שמחם' דחסידי צאנו.

מרכז 'שמחם' נמצא בעיצומה של פעילות ענפה ורבת זרועות שמשפיעה על כל הפעילות הרוחשת בחצר קדשנו בתחום השידוכים, והוא מקדיש לכך משאבים אדירים של הון וכוח, 24 שעות ביממה למרות שלוש שעות הפעילות הרשמיות. איגודי חברים, סדנאות להורים, קורסים לשדכנים, מימון הצעות, פריסת חסות וחלוקת מענקים לשידוכים מתגברים, מבצעי שמות, הכנת רזומות, מימון מפגשי ייעוץ במקרה הצורך, שיתופי פעולה וישיבות ממושכות עם ארגון 'אפריון' לשידוכים רפואיים, 'בניין שלם' לזיווג שני, ישיבות ממושכות עם שדכנים וצוותות הישיבה ובתי החינוך לבנות, ועוד ועוד.

לקראת שביעי של פסח, נפתחת המגבית השנתית של מרכז 'שמחם', מתוך מטרה שבעז"ה יוכלו להרבות פעלים רבים ואדירים למען השידוכים. "טייערע אנשי שלומנו! הפעם אף אחד לא מוותר על הזכויות הרבות ועל מעיין הישועות שנובע בשביעי של פסח תחת דגלו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, כפי שיפורסם אי"ה בימים הקרובים. כל צאנזער חסיד מכריז: הנני, כדי שבחודש שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, תבוא גאולה בס"ד למצפים לישועה, ותבוא גאולה לנותנים בעדם, על כן היו נא עמנו לעמוד לימינו לסמכנו" – פונה נרגשות מנהל מרכז 'שמחם', מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו אל קהל אנ"ש בארץ ובגולה.

עוד בגלותי לגאלני: כבר בשבוע הקרוב יוצא ר' ישראל חיים בקרב בני חצר קדשנו לצרף את המוני אנ"ש לקוויטלעך המקודשים. ביום ראשון כ"א אדר בעיר פתח תקווה ובעיר אלעד. ביום שני כ"ב אדר בעיר בני ברק. ביום שלישי כ"ג אדר בעיר ביתר ובעיה"ק ירושלים. ביום רביעי כ"ד אדר בעיה"ק טבריה ובעיה"ק צפת. ביום חמישי כ"ה אדר בשכונת ברכפלד ובעיר בית שמש.

ביום ראשון כ"ח אדר, בעיר חיפה. ביום שני כ"ט אדר, בקרית צאנו. ביום שלישי ר"ח ניסן בקרית צאנו.

היו נכונים ליום השביעי. שביעי של פסח!

אותם בזמנם הפרטי, בחשק והתלהבות ובשמחת תורה אמיתית.

המעמד המרשים נערך ברוב עם הדרת מלך באולם רחב ידיים, בו הוגשה סעודת מצוה בהרחבה ובטוב טעם ודעת כיד המלך, בליווי כלי שיר וזמר, שהלהיבו את המשתתפים בניגוני תורה בקול צהלה ורנה, כפי הראוי לכבודה של תורה משוש חיינו.

מה נהדר היה לחזות מראה מרומם של בחורי חמד צורבים ויראי שמים ממשפחות החשובות והיקרות שבירושלים עיה"ק השמחים וששים בשמחת התורה, כאשר היה ניכר על פניהם השמחה האמיתית מעומק הלב, החדוה העילאית כשעדינות ואצילות חסידית נסוכה על פניהם, ששים ושמחים במשוש חייהם – התורה הקדושה. כאשר סיום זה הוא תוצאה של מסע ארוך של בחירת ולימוד המסכתות על ידי התלמידים שהיה מחזה מרגש כשלעצמו, כשכל אחד מבקש יותר ויותר דפים. היו שהוסיפו ולמדו יותר מהתחייבותם, עד כדי שהיה אחד מהבחורים שהיה צריך ללמוד רק חלק ממסכת עירובין ומרוב הנאה וסיפוק למד את כל המסכת בזמנו הפרטי.

את המעמד פתח והנחה הר"מ הרה"ג ר' אברהם צבי זילברמן שליט"א שברוב רגש קידם את פני ההורים שבאו להשתתף וליטול חלק בשמחה הגדולה, עת הגיעו צאצאיהם ליום זה אחרי שקידה והתמדה ע"י יגיעה עצומה בנוסף לכל סדרי הלימודים הרגילים של העיון הבקיאות וההלכה שהתנהלו בעוז, לקחו ע"ע התלמידים לימוד נוסף בזמנם הפרטי.

כאן כיבד את הגאון רבי חיים ווייס שליט"א גאב"ד ביתר עילית שנכדו נמנה בין המסיימים, ששיבח את תלמידי המכינה שנבחנו לאחרונה אצלו על לימודם בעיון והפליאו בידיעותיהם הנפלאות ושליטתם והבנתם המצוינת, כן הפליג בשבח הסיום שהולכים בדרכי רבוה"ק בהדגישו שמהווה המשך לתקנת כ"ק מרן זי"ע שייסד את לימוד הש"ס החודשי שחילקו בין הקהל בשעתו, ובוודאי עיניו הק' צפו למרחוק שבמוסדותיו הק' גם ילכו בדרכיו הק' בדרכי חיים בדרך ישראל סבא בנוסף ללימודים הקבועים הנלמדים במסגרת המכינה.

אחד הבחורים דיבר כנציג התלמידים, והביע את שמחת חבריו שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ואת רגשות הכרת הטוב שהם מרגישים כלפי הבית הגדול והקדוש שמגדלים בה תורה ותפילה, וסיים בברכה להעוסקים בקדשים, על כל ההשקעה והיגיעה שמשקיעים בהם כדי שיגדלו לאילנא רברבא.

המשגיח במכינה הרה"ג ר' אברהם שלומוביץ שליט"א שיתף את ההורים בנחת הגדולה לראות את התלמידים שוקדים על תלמודם בשעות הפנאי מלפנות בוקר עד

נחת רוח בהיותם מונחים אל מול פני הקודש בכל זמן ועת כרצונו הטהור.

מחזה מרהיב היה זה לראות מדי שבת בשבת את הטור הארוך המשתרך סמוך למקום מושבו של מרן רבינו שליט"א בעידן רעוא דרעוין, אז זכו עשרות תלמידים לקבל מידי הקודש את ה'פלומען' לברכת בורא פרי העץ כאות הוקרה והערכה על שעות לימוד רצופות בתענית הדיבור כרצון והוראת הקודש.

לעידוד הלימוד בתענית הדיבור ושמירת הזמנים, אף נערך מבצע מיוחד בשם 'ערב ובוקר' לתלמידי הישיבה, במטרה לצרף את שעות הלימוד של סדר ערב והלימוד לפני התפילה בתענית הדיבור, כאשר המצטיינים והמתמידים זכו לפרסים ומתנות יקרי ערך.

בליל שישי פר' משפטים, נערכה חבורה מרוממת ומיוחדת בשילוב סעודת ר"ח אד"א, בראשות המשפיע הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א אשר משך שעה ארוכה הלהיב את לבבות התלמידים בתורה ועבודה וירא"ש בדברות הוד ופרפראות לכבוד הזמן, כן נערכו ריקודין קדישין לכבוד התורה ולומדיה ולכבוד ראש חודש, ולאחמ"כ שוררו ניגוני ערכה וכיסופין משך זמן רב בהתעוררות והתלהבות עצומה.

עם סיום ימי השובבי"ם-ת"ת, בליל פורים קטן נערכה בשנית חבורה מרוממת לכל תלמידי הישיבה הק', בהשתתפות המשפיע הרב מרדכי אריה ברגר שליט"א אשר הלהיב את התלמידים שהתרוממו טפחיים מעל לקרקע בשמחה וריקודים לכבוד היום, ובהודיה להשי"ת ששם חלקם בין יושבי בית המדרש ועל הזכות שנפלה בחלקם להגות בתורה משך ח' שבועות רצופים של תורה ולימוד בתענית הדיבור לשפ ולתפארת.

לסיום ימים נעלים אלו, שיגרו התלמידים וההורים ברכות תודה ושבחי תהילה להנהלת הישיבה בראשות המנה"ר הרה"ג ר' אשר דוד גליק שליט"א אשר לא חסכו מאמץ וטריחה והוסיפו פעולות על השקעתם המרובה בכל זמן ובכל עת, למען רווחת התלמידים וקידומם בתורה ויראת שמים, קרבת אלוקים וחסידות בימים אלו אשר בהם קנו קניני נצח והוד בדרך רבוה"ק זיע"א ויבלחט"א.

מעמד כבוד התורה וסיום מסכתות סדר מועד

במכינה לישיבה 'דרכי חיים' ירושלים

במעמד נרגש רווי הוד התכנסו ובאו תלמידי מכינה לישיבה 'דרכי חיים' בירושלים, יחד עם הוריהם וזקניהם והצוות החינוכי, בראשות אדמו"רים, רבנים וגדולי תורה שליט"א, למעמד כבוד התורה וחלוקת תעודות ופרסים לרגל סיום כל מסכתות סדר מועד שנלמד על ידי תלמידי המכינה בני עלייה, אשר חלקו ביניהם את המסכתות ולמדו

משא המרכזי נשמע מפי הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א שהגיע בשליחת אביו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שבתחילת דבריו הביא את ברכות קדשו למעמד והביע קורת רוח מרובה לשמוע על המעמד המרומם הזה, בהמשך דבריו הרחיב על החיבה היתירה הנודעת לסיום זה שכן המסכתות נלמדו מרצונם הטוב ובזמנם הפנוי, בנוסף לשיעורים כסדרן שיושבים והוגים על התורה ועל העבודה בהתמדה נפלאה, כאשר שמה הטוב של המכינה לשיבה נשמע למרחוק ורבים מתדפקים על דלתותיו ואף במוסדות אחרים רוצים לחקות את הצלחותיה. כאן ציין ושיבח את כל העוסקים במלאכת הקודש בהנהלה הרוחנית, המשגיח הרה"ג ר' אברהם שלומוביץ שליט"א והר"מים החשובים והנכבדים, הרה"ג ר' אברהם צבי זילברמן שליט"א והרה"ג ר' יעקב יוסף ליכטער שליט"א, הרה"ג ר' שלמה זלמן גולדשטיין שליט"א, אשר שמם הטוב נשמע למרחוק בין גדולי אישי החינוך, על השקעתם התמידית בכל בחור ובחור שיגדל לשם ולתפארת.

כן מסר ברכה מיוחדת למנהלים המסורים העושים לילות כימים למען הצלחת הבחורים ושאר מוסדות התורה החינוך והחסד, מוה"ר מאיר בורד הי"ו ומוה"ר שמעון גוטמן הי"ו, שדואגים תמיד בכל יום ובכל שעה שלא יחסר המזג בגשמיות וברוחניות, והכל במסירות ומתוך אהבת תורה טהורה. את דבריו סיים בברכה שיזכו להמשיך ללמוד תורה בשמחה, ואך טוב וחסד ירדפו אותם כל הימים.

נציג ההורים והסבים, הגה"ח רבי ישראל מאיר ארלנגער שליט"א שיתף את הציבור בנסיון שהי' לו כבר כמה נכדים במקום הקדוש הזה, וכולם הצליחו מאוד, ואין מילים להביע הכוחות הנפלאים שמשקיעים ברוחניות ובגשמיות להצלחת ולהתעלות התלמידים. במיוחד ציין לשבח האצילות ומדות הטובות שרואים בכל הליכותיהם של התלמידים, שכנראה זה סוד ההצלחה, לימוד תורה מתוך אהבת חברים מידות טובות ורגישות לזולת.

כאן עלה לדוכן הר"מ המסור והוותיק הרה"ג ר' יעקב יוסף ליכטער שליט"א כאשר לאחר דברי תורה לכבוד המעמד הקריא את שמות כל התלמידים, כאשר הוא מציין לשבח במתיקות מיוחדת כל תלמיד ותלמיד בכוחות המיוחדים שניחון בהם משמים, שיעלו ויבואו לקבל תעודת הוקרה והערכה על המסכת שסיימו, ועל מספר השעות רצופות שלמדו. התלמידים עברו בזה אחר זה לקבל מידי ראש הישיבה שליט"א את התעודה, וכן קיבלו מזכרת שי מיוחד "ספר תהילים המפורש" בכריכה מהודרת.

בברכת המזון על הכוס התכבד הגאון רבי משה טוביה וייסברגר שליט"א אב"ד קהל יראים בודפעסט ביתר, בסיומו של המעמד יצאו כל התלמידים בצוותא חדא עם

מאוחר בלילה, וציין שכאשר רואים בחור שלומד בחשק והתלהבות יודעים שזה מגיע מהבית מבית אביו, וכפי שכתוב במגילת אסתר "קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם" והשאלה ידועה איך יכול יהודי להחליט ולקבל בשביל הדורות הבאים, מה שלא היה אפילו במעמד הנפלא של קבלת התורה בהגלותך מלכנו על הר סיני, וביאר שהתשובה היא שיש כאן יסוד גדול בחינוך, מתן תורה היה כפה עליהם הר כגיגית ולכן מה שעושים בכפייה לא עובר לדורת הבאים. ואילו בפורים כאשר מאהבת הנס הגיעו לבחינה של הדר קבלוה מאהבה ומרצון קיימו מה שקיבלו כבר, וכאשר יהודי מקבל על עצמו קבלה בשמחה ואהבה ורצון זה עובר לדורת הבאים. ולכן יכלו לקבל גם על זרעם, וזה הסוד של הכח הנפלא בתלמידים שלנו שראו אצל אבותיהם את אהבת וחשקת התורה, ומכח זה זכו ללמוד לבד כל סדר מועד.

בסוף דבריו, הביע בשם הצוות וההורים רגשי תודה מעומק הלב כלפי ההנהלה אשר מוסרים לבם ונפשם להצלחת והתעלות הבית הגדול והקדוש הזה, במסירות נפלאה ונאמנה, והיינו דאחני להו לראות ברכה בפרי עמלם לשם ולתפארת.

במהלך המעמד שוררו התלמידים דברי גראמען מרגשים בו הביעו את עומק התרגשותם מההצלחה והס"ד שהיה להם בלימוד המשותף של כל מסכתות סדר מועד, וכן הביעו הוקרתם לצוות הרבנים שמנחילים להם את התורה בשמחה ואהבה ומחנכים אותם בנעימות ובמקצועיות. והכרת הטוב הגדולה להנהלת המוסדות שביד נדיבה ובלב רחב מלווים אותם ומעניקים להם כל צרכם מתחילת השנה ועד המעמד הנפלא הזה.

הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א ר"י חיי משה שנכדו נמנה על תלמידי המכינה, הביע את התפעלותו במיוחד מכך שהצורבים הצעירים השקיעו שעות רבות מזמנם הפרטי ללימוד המסכתות, ולא שהיה על חשבון הלימודים הקבועים, כמו"כ עורר את התלמידים שכדי להצליח בתורה צריך גם שמירת הדיבור, וזה הענין של תורה "שבעל פה" להיות בעל הפה ובכך מצליחים לזכור את הלימוד. ובירך את התלמידים שיזכו לקנות קנינים גדולים בתורה וביראה.

בהתרגשות עצומה נערך "מעמד הסיום", כאשר מנהל המוסדות מוה"ר שמעון גוטמן הי"ו מזמין את הבחורים המסיימים שיחי' שיעלו בזה אחר זה כל אחד לסיים את המסכת שלמד, כשלאחמ"כ אמרו כולם יחד את ההדרן, אשרי עין ראתה קהל רוגשים בעת סיום המסכתות, לאחר מכן יצאו כולם בריקודי שמחה וצהלה לכבוד שמחת התורה ועמליה בטהרה, בתפלה ובבקשה על אלו שנתקיים בהם "אשרי מי שגדול בתורה ועמלו בתורה".

בהשגחה הקפדנית והמהודרת של רבני ק"ק צאנז, עם כל הידורי הכשרות המחמירים ביותר, בתוספת חומרות והידורים מיוחדים אשר הנהיגו רבותינו הקדושים אשר הופכים את התוצרת לעופות המהודרים ביותר הקיימים בשוק.

בשלב זה ניתן להשיג ב'שת' 'יש חסד' בפריסה הארצית ובצרכניית 'שערי רווחה' בירושלים, את מוצרי האיכות הקפואים של 'גלאטיש': עוף שלם; כרעיים עוף; חזה עוף; שניצל פרימיום; כנפיים עוף; שוקיים עוף; ירכיים עוף; עצמות וגרון עוף; פרגית עוף.

ביוזמת מפעל "אחים לשמחה":

מאות מחותנים למדו השבוע פרקי משניות לע"נ האשה החשובה מרת פרידא גילה ע"ה ב"ר יצחק אייזיק ז"ל

השבוע, ביום רביעי, מלאו 5 שנים לפטירת האשה הצנוה"ח מרת רייך ע"ה, א"ח ליבדלחט"א הרב הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבותינו הקדושים. בהשראתה וברוח צדקתה, זכה מפעל "אחים לשמחה", ובנה החשוב הנדיב מוה"ר מנחם מענדל שליט"א, נמנה לדבר מצוה להיות עמוד התווך של מפעל אחים לשמחה. כבר כמה שנים הוא נוטל חלק בראש ומשתתף בעין יפה במענק הנכבד שניתן לכל מחותן ומחותן. רק בשנה האחרונה קיבלו למעלה ממאתיים מחותנים את הביגוד היוקרתי חינם אין כסף עבור החתנים והכלות, כאשר במענק של כל אחד ואחד, יש חלק ניכר וגדול, שהוא במימונו של הקרן 'גילה ושמחה' שהקים ר' מענדל במפעל אחים לשמחה.

לאות הוקרה והערכה, ולאות הכרת הטוב, למדו מאות מחותנים השבוע ביום היארצייט פרק משניות לעילוי נשמת עטרת המשפחה מרת פרידא גילה ב"ר יצחק אייזיק, לעילוי נשמתה הטהורה.

רבני הצוות וההורים לריקודים נלהבים כששלהבת שמחת התורה גואה לאין שיעור.

לצאנזע חסידים היתה אורה והידור

מוצרי עופות 'גלאטיש' המבוקשים, כעת גם בפריסה ארצית בכל סניפי 'יש חסד' ובצרכניית 'שערי רווחה'

מאז יצאה הבשורה הגדולה לאנשי-שלומנו ובד בבד להמוני מדקדקים בכל שכבות ציבור החרדים לדבר ה', על השחיטה המהודרת בהשגחת ק"ק צאנז; יעלזו חסידים ברינה, על הזכות הגדולה להכניסה לבית פנימה את העופות והבשר בפיקוח המהודר ביותר, עם כל החומרות וההידורים אשר הונהגו על-ידי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א על-פי משנתו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ז"ע. נקודות המכירה בכל ריכוזי אנשי-שלומנו עמוסים ללא הרף ואנשי שלומנו מבקשים להדר הידור רב ואף לקיים רצון צדיק, כפי שביקש כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א: "אשר על כן אבקש מאנשי שלומנו, לאכול רק משחיטה זו!"

הביקוש הרב שרק צובר תאוצה רבה, הביא בכנפיו את הבשורה הפורצת בימים אלה בכל תפוצות הציבור החרדי בארץ-הקודש. כאשר מכאן ואילך יוכלו להשיג את מוצרי 'גלאטיש' המהודרים והאיכותיים בכל סניפי 'יש חסד', כך גם בצרכניית 'שערי רווחה' בירושלים וברשימת מוקדים נוספת בכל עיר ומחוז. וזאת בנוסף לנקודות המכירות ולמכירות בריכוזי אנ"ש.

מדובר בבשורה ענקית אשר מרנינה אלפי ורבות משפחות בכל רחבי הארץ. על כך שהנה-הנה, מכאן ולהבא הם יוכלו למצוא את אשר יחפצו כל-כך, ללא הגבלה, בחנות הקרובה לביתם.

מוצרי 'גלאטיש' נשחטים ב'שחיטת חבורה' מיוחדת

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר אלימלך ברוך שטמר הי"ד

אב"י בקרית אתא

לרגל השמחה השרויה בפעונו

שכחת הכנס בנן

הינו"ח כמר ישראל מאיר נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו

הרה"ח ר' שלום הי"ו - אב"י פעיה"ק

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת
ידידיו הנדיב הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין
הרה"ח ר' אברהם ירמיהו וייסברגר הי"ו
מלבון, אוסטרליה
לעילוי נשמת חותנו
הרה"ח ר' יהודה דוד
ב"ר פנחס ז"ל לוין
נלב"ע ביום כ"ו אדר תשנ"ח
ת.נ.צ.ב.ה.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים,
מורה ודאין, לן בעומקה של הלכה, ה"ה

הגאון רבי **יעקב אברהם כהן** שליט"א

רב שכונת רמת הצפון בירושלים ומח"ס עמק המשפט

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי הבת הכלה תחי'

עב"ג החתן נ"י במזל טוב ובשעטומ"צ

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים,
מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

ההנהלה